

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань правової політики

24 червня 2026 року

Веде засідання голова Комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, як завжди, на початку засідання комітету маємо обрати секретаря засідання. Сергій Владиславович, немає заперечень?

СОБОЛЄВ С.В. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, пропонується обрати секретарем засідання Сергія Владиславовича Соболева. Прошу переходити до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. Бабій – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За, Дирдін.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отраднава.

ОТРАДНОВА О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми. Також присутній Пузанов
Олександр Геннадійович, член комітету народний депутат України.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми. Також присутній член комітету народний депутат Фріс Ігор Павлович.

Отже, Сергій Владиславович. А, це я, це я рахую. Зараз.

13 членів комітету – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято.

Так, і нагадую тоді, що якщо з якихось причин Сергій Владиславович не може провести підрахунок голосів, це роблю я, ми це визначили раніше.

Так, колеги, проєкт порядку денного було розіслано народним депутатам завчасно. Отже, пропоную перейти до прийняття порядку денного за основу.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отраднава.

ОТРАДНОВА О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко також, для стенограми, присутній.

Павліш.

Пузанов був, так.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 14 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, чи будуть пропозиції до порядку денного? Якщо немає пропозицій до порядку денного, пропоную перейти до прийняття порядку денного в цілому.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.
Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отраднава.

ОТРАДНОВА О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми також присутній член комітету народний депутат України, заступник голови комітету Павліш Павло Васильович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 13 – за. 0 – утрималось. 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, рішення прийнято, колеги.

Переходимо до розгляду питань порядку денного. Першим у нас стоїть проєкт Закону про внесення зміни до пункту 10 прим.2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» (реєстраційний номер 15264) авторства народного депутата нашого колеги Дирдіна Максима Євгеновича.

А також альтернативного до нього з позначкою 1, також авторства народного депутата Дирдіна Максима Євгеновича та інших народних депутатів. Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроєкту.

БАБІЙ Р.В. Якщо ви не проти, я би делегував це право Максиму Євгеновичу, а я потім тільки висновок зачитаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І від авторів також. Добре.

Да, Максим Євгенович, прошу.

ДИРДІН М.Є. Доброго дня. Я тоді почну з наступного. Багатьох, хто до мене звертався, ми комунікували, я пояснював нехніс реєстрацію даного законопроєкту. І плюс ми з колегами, Роман Бабій, голова комітету Денис Маслов, ми зараз вилучили альтернативний законопроєкт і добавили зміни до статті 47.

Взагалі пропозиція була, щоби в даній частині пункту 10 прим.2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» доповнити реченням, щоб розблокувати на сьогоднішній день виконання судових рішень по немайнових спорах.

Цитую: інших рішень за позовами фізичних осіб, за якими боржник зобов'язаний вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення. Перед тим, як я реєстрував даний законопроект, я проводив робочі наради обговорення із представником Уповноваженого з прав людини, із заступником міністра оборони і департаментом юридичним Міністерства оборони, шукали механізм, яким чином це зробити. Тому що на розгляді в Конституційному Суду України перебуває справа щодо цих питань. І мені здається, що таким чином ми зможемо більш швидше і оперативніше це зробити, тому що дані зміни були ще прийняті парламентом на початку широкомасштабної війни.

У зв'язку з цим, проектом висновку пропонується викласти наш законопроект у редакції, я зараз поясню, що саме змінюється. ГНЕУ дало свої пропозиції, зауваження, в них постало питання щодо слова «інших» там, де ми пропонуємо. На це питання я хотів би отримати відповідь від Державної виконавчої служби і від Міністерства юстиції. На мій погляд, чому ми застосовували як автори слова «інших», тому що в цьому вже в дужках є вже слово «крім рішень». Тобто і далі через кому, на мій погляд, було б логічно ставити «й інших рішень». Це питання залишається в редакції, яку пропонує комітет.

І крім того, ми забрали з альтернативного законопроекту посилання на те, щоб доручити Кабміну привести у відповідність свої підзаконні нормативно-правові акти до, якщо буде прийнятий цей закон. Ми теж його прибрали, тільки залишили те, що цей закон набирає чинність з дня наступного за днем його опублікування. Крім того, я ще забув сказати, що пропозиція, яка була від колеги Романа Бабія, може, він скаже це окремо від себе, ми розширяємо термін знаходження коштів до п'яти років, що особа може звернутися за цими коштами. А зараз по діючій редакції це до одного року. Мабуть, з цього питання скаже більше Роман Бабій.

В цілому пропонується цей законопроект прийняти за основу і в цілому, щоб не втрачати час, на мій погляд, він не викликає дискусію і серед членів комітету. з якими я спілкувався. Крім того, не викликає дискусію

серед державних органів, які давали свої пропозиції до даного законопроєкту.

Дякую за увагу. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Роман Вячеславович, руку підняли.

БАБІЙ Р.В. Дякую.

Колеги, я трошки доповню Максима Євгеновича. Дивіться, в частині збільшення строку, протягом якого кошти перебувають на депозиті виконавчої служби, це вимога Комітету міністрів Ради Європи. Вони досить давно це питання піднімають, бо у нас по виконаннях рішень ЄСПЛ стоїть зараз в чинному законодавстві: один рік гроші на депозиті перебувають, а потім повертаються державі. Комітет Міністрів давно ставить це питання, тому пропонується і, власне, заперечень немає, наскільки я знаю, ні у кого до Мін'юсту. І вони ініціювали неодноразово, просили внести відповідні зміни. Тому пропонується один рік перебування на депозиті коштів, які передбачаються для виконання рішень Європейського суду з прав людини, продовжити цей строк до п'яти років. Тим більше в умовах війни, великої кількості внутрішньо переміщених осіб і так далі це питання також є актуальним.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Сергій Демченко руку підняв.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Колеги, у мене два питання. З останнього почну, там те, що пан Роман Бабій пропонує п'ять років. Я хотів все-таки аргументацію, чому там п'ять років. Мені здається, що три роки достатньо. Тим паче, в нас застосовується

три роки більш звичайний, звичайне для нас застосування цього строку, щодо терміну давності, наприклад, тих самих. Задля чого п'ять років заморожувати державні кошти? Якщо особа за три роки не встигне, на мою думку, цього більш ніж достатньо. Я хотів би пояснення якесь з цього приводу. Якщо це пов'язано з війною, то, може, просто тимчасову норму якусь, пов'язану з війною, зробити там, що це довший строк. А якщо не пов'язано з війною, то знову ж таки.

І перше питання в мене. Я хотів зрозуміти, у нас існує відповідне, скажемо так, пільгове положення задля юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців учбових закладів, неучбових закладів, пов'язаних з виробництвом, я розумію, військового напрямку щодо стягнення за виконавчими провадженнями. Я хотів би знати, чи є в нас якась статистика ефективності цієї процедури, яка вже існує достатній час і яка ця ефективність? Наскільки виправдане відповідне обмеження, яке взагалі існує на сьогоднішній день? У нас немає якогось обмеження задля відповідних установ не отримувати прибутки там, де вони їх можуть отримувати, і вони не обмежені якимсь відсотком цих прибутків у зв'язку із війною. Тобто у нас немає такого, що ми всі працюємо на війну, в тому числі комерційні підприємства, які пов'язані з війною, виробляють ту чи іншу продукцію для війни, да, але вони мусять не менше такого-то відсотку прибутку чи взагалі безприбутково працювати. Такого ж немає. На сьогоднішній день це взагалі найприбутковіша сфера, в тому числі і учбові заклади. Не буду пояснювати, колеги розуміють, з яких причин на сьогоднішній день учбові заклади мають прибутковість відповідну, звідки така кількість студентів і так далі, це також пов'язано із війною.

Наскільки взагалі існування цього обмеження є ефективним? Є якась статистика? Тому що я не прихильник подальшого його існування в цілому, взагалі і, на мою думку, воно невиправдано.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, дивіться, позиція перша. Все ж таки ми завжди включаємо камеру, коли виступаємо, просимо також гостей. У вас є змога включати камеру, коли виступаєте?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я зараз в районній лікарні. Я перепрошую, не зовсім в тому вигляді я.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, тепер знову, перше питання ваше було, я так розумію, до авторів законопроекту. Правильно? А друге питання до кого це було?

ДЕМЧЕНКО С.О. Можливо, також автори законопроекту знають, а, можливо, присутні державні органи, Міністерство оборони те саме, яке є бенефіціаром цього законопроекту, який вже законом є. І зараз питання стосується також їх

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто до авторів...

ДЕМЧЕНКО С.О. Хотілося б зрозуміти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Друге питання - до авторів і до Міністерства оборони, правильно?

ДЕМЧЕНКО С.О. Напевно, так, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, просто щоб знати, до кого питання, тут багато людей і що...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, я сподіваюся, що хтось знає відповідь на це питання. Да, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, добре. Ну, до авторів було питання. Роман Вячеславович, ви руку підняли, а тут якщо у нас так, Міністерство оборони присутнє, тоді до вас питання... ви чули.

БАБІЙ Р.В. Я можу відповідати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да-да, ви ж там перший.

БАБІЙ Р.В. Дякую.

Да, я з приводу питання Сергія Олексійовича по... чому 5 років. Ну дивіться, колеги, 3 роки в країнах Європи для виконання таких рішень, знову ж таки рішень ЄСПЛ, наголошую, є мінімальний термін 3 роки, але з можливістю продовження. Зазвичай це більше, інколи взагалі необмежені жодними термінами.

Взагалі це була первісна пропозиція Мін'юсту, зокрема Уповноваженого з виконання рішень ЄСПЛ, яка безпосередньо комунікує весь час з Комітетом міністрів Ради Європи. Тому 5 років вважається обґрунтованим, ну, для мене особисто і я як співавтор законопроекту відповідно підтримав цю ініціативу. І не занадто багато, але ставити знову ж таки 3 роки без можливості продовження, як на мене, це досить мало. Тим більше, знову ж таки, в умовах нинішніх великої кількості внутрішньо переміщених осіб, в умовах воєнного стану, мені здається, що немає сенсу тимчасово ставити 5 років, бо тимчасово – то вже навіть більший строк. Але

доцільно 5 років встановити для перебування на депозиті для виконання рішень Європейського Союзу з прав людини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бачу, Мін'юст руку піднімає.

КРАВЧЕНКО Л.М. Доброго дня, шановний Денис Вячеславович!
Доброго дня, шановні народні депутати! Дійсно, ця правка, я хотіла б...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп! У нас стенограма.

КРАВЧЕНКО Л.М. Кравченко Людмила, заступник міністра юстиції.

Дійсно, хотіла прокоментувати про строк, це була вимога Комітету міністрів Ради Європи. Лише в Молдавії цей строк 3 роки. Всі інші країни: Турція – 10 років, Турецька Республіка, Австрія і Бельгія – 30 років. Це не є кошти державного бюджету, це кошти, які надходять особі на виконання рішення суду і вони стають коштами державно бюджету лише після того, як особа їх не забере.

Рік для таких процедур, коли треба ще додати підтверджуючі документи, буває дуже мало і особи не встигають отримати ці кошти. Потім дуже тяжка процедура повернення їх назад з державного бюджету. Тому 5 років, враховуючи загальну практику європейську, є досить обґрунтованими і про що неодноразово було звернуто нам увагу.

Дякую.

_____ . Дуже звук поганий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули відповідь.

На друге питання до Міністерства оборони. Є у нас Міністерство оборони на зв'язку? Є представник Міністерства оборони? Сергій Олексійович, не маємо представника Міністерства оборони. Чи є?

БАРЛАДІН П.О. Доброго дня!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

БАРЛАДІН П.О. Доброго дня, шановні присутні. Так, дякую. Представник Міноборони, головний спеціаліст відділу супроводження виконання судових рішень Головного управління військової юстиції майор юстиції Петро Барладін. Я прошу вибачення, був поганий зв'язок, я не впевнений, що почув друге питання. Якщо можна, коротко повторіть, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз попросимо. Сергій Олексійович, можете повторити ваше друге питання, те, що ви до Міністерства оборони адресували? Сергій Олексійович Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, я спробую коротко питання. Питання ефективності внаслідок існування норм щодо обмеження виконання у виконавчих провадженнях по відповідних суб'єктах господарської діяльності, які зазначені на сьогоднішній день у відповідному законі, до якого ми вносимо зміни. Тобто який є ефект від того, що на сьогоднішній день обмежено виконання виконавчих проваджень? Вони зупиняються, щодо ФОП, щодо підприємств комерційних, державних, щодо учбових установ, які зазначені у відповідному обмеженні? І наскільки є ефективна за цей час якась статистика, чи що це дало? Будь ласка.

БАРЛАДІН П.О. Дякую за запитання. Обмеження, які існують в поточній редакції закону, не дозволяють принаймні арештовувати рахунки, майно і якимось чином шляхом застосування заходу в примусовому виконанні, які визначені відповідним законом, зривати діяльність підприємств, в тому числі які здійснюють постачання товарів, послуг оборонного призначення, що в цілому сприяє виконанню завдань, поставлених для цих підприємств і оборонного відомства в цілому.

Тобто діюча редакція закону передбачає, умовно кажучи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Петре, ми знаємо, що передбачає, ми писали цей закон. Сергій Олексійович про інше питає. Він питає, чи є у вас якась інформація, статистика, які зведені дані, і що ми доброго зробили тими нормами, які прийняли, вже які діють сьогодні, які унеможливають це звернення-стягнення примусове?

БАРЛАДІН П.О. Статистика така не ведеться, тому що відповідні виконавчі провадження і примусові заходи не застосовуються. Тобто вести статистику щодо заходів, які не застосовуються, ну, Міноборони відомство таку статистику не веде.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

ДИРДІН М.Є. Пане голово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу, Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. От я хотів би ще запитати. Є представник Міністерства оборони. Я, як зрозумів, щодо стосовно представництва. І ще запитання до

голови нашого секретаріату. Чи є позиція від Міноборони стосовно цього законопроекту? Тому що мені відомо, що комітет наш направляв на Кабмін, було доручення, від Мін'юсту ми отримали і від Мінрегіонів ми отримали. А от позиція стосовно Міноборони, даної інформації у мене немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Ігорю Колісник.

КОЛІСНИК І.В. Ми не отримали пропозицій від Міністерства оборони, від Міністерства фінансів станом на цю хвилину.

ДИРДІН М.Є. Не отримали?

КОЛІСНИК І.В. Ні.

ДИРДІН М.Є. Не отримали. Дивіться, і ще, я так розумію, що по цьому законопроекту присутній, по розгляду важливий законопроект, у нас присутній спеціаліст певного департаменту, навіть не начальник департаменту, навіть не заступник Міноборони. Тому що, коли я готував цей законопроект, я комунікував із заступником міністра оборони Гаврилюком, який зараз не працює. Готувалися і з замначальником департаменту ми комунікували. І я звертав увагу стосовно цього, яке відношення у Міноборони до даного законопроекту і до роботи комітету. Що навіть і моя помічниця зв'язувалась із представником, який комунікував зі мною, коли ми готували даний законопроект, але, на жаль, навіть на рівні заступника міністра Міноборони не представлено на нашому комітеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, Максим Євгенович, почули.

_____ . Якщо дозволите, пане голову. Павло Васильович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз. Да, дозволю вам. Перед цим, єдине що, єдине що, я думаю, що ми не зазначали, хто там конкретно, наскільки я розумію, на комітет викликається. Я думаю, що якщо наступного разу буде потрібен хтось конкретний, ми прямо адресно просто будемо запрошення направляти, щоби обов'язково були, але суть зрозуміла.

ДИРДІН М.Є. Пане голову, і суть розуміла, що немає позиції Міноборони офіційної.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ми почули.

Да, прошу, представник Міноборони.

БАРЛАДІН П.О. Дякую, пане голову.

Міноборони повідомляло Міністерство юстиції листом від вчорашнього числа, позицію свою. Так само повідомляли, але ж Комітет не правової політики, бо нам зайшло вперше щодо цього законопроекту, зайшов лист від комітету, від іншого комітету, я зараз знайду і скажу, ми теж надавали 23 числа свою позицію.

Позиція Міноборони, я представляю Міноборони і я її озвучу, коли буде надано слово відповідне на надання позиції. Вона чітка і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, озвучуйте вже, не будемо чекати.

БАРЛАДІН П.О. Добре, дякую, пане Голово. Ми в цілому підтримуємо законопроект 15261-1 в запропонованій редакції, яку нам надали до засідання цього комітету. Зокрема взагалі немає жодних питань до 10.2 пункту, ми повністю його підтримуємо. Єдине, що у нас є пропозиція щодо редакції абзацу першого частини п'ятої статті 47. Ми там запропонували наше бачення цієї редакції, яке я можу озвучити, якщо ви дозволите. Це не суттєва пропозиція, ми просто запропонували її з метою дотримання термінологічної

єдності і деяких моментів, які кидаються в очі. І ми вважаємо, що буде коректно викласти трохи в іншій редакції.

Але я не думаю, що поточна редакція, якщо вона залишиться, призведе до якихось серйозних проблем або юридичної невизначеності.

В цілому підтримується.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Почули.

Так, Міністерство юстиції.

КРАВЧЕНКО Л.М. Міністерство юстиції надало позицію до обох законопроектів, ми їх підтримуємо. Дійсно пропозиції, які до 15264, вони фактично звужують дію мораторію запровадженого на період дії воєнного стану, і це добре, це ми говоримо про виконання судових рішень.

А другий 15264-1, який говорить про рахунок, зберігання коштів на депозитному рахунку ЄСПЛ, я вже говорила про те, що це дуже важливо і ми постійно отримуємо позицію від Ради Європи з того, щоб ми це збільшили, термін. Тому вони дозволяють нам виконувати судові рішення за позовами фізосіб, які зобов'язують боржника вчинити якісь певні дії або утриматися від них. Позиція надана. І той, і той законопроекти пропонуємо до прийняття в цілому. Були б дуже,.. підтримуємо його із задоволення, аби він був схвалений в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово. Бачите, як Мін'юст отримує задоволення від роботи комітету.

Так, чи є ще необхідність обговорювати? Хтось бажає висловити позицію щодо цього законопроекту? Якщо хтось бажає, піднімає руку. Прошу, є рука піднята, Костянтин Ковальчук.

КОВАЛЬЧУК К.О. Доброго дня, Денисе Вячеславовичу. Вітаю. Костянтин Ковальчук, заступник Мінрозвитку. Дякую за можливість сьогодні виступити.

Шановні народні депутати, в межах компетенції міністерство листом офіційно погодило про підтримку обох законопроектів, при цьому маємо одну пропозицію. На даний час у нас склалася достатньо важка ситуація у сфері теплопостачання, водопостачання з підприємствами. Підприємства діють в умовах воєнних викликів, а також під дією мораторію на підвищення тарифів і водночас зниження суттєвого платоспроможності населення. Все це призводить до заборгованості більш ніж 120 мільярдів гривень за електроенергію, енергоносії за газопостачання. І в той же час 80 мільярдів гривень, які гарантовані державою як різниця в тарифах, є на даний час не відшкодовано з 22-го року.

На даний час достатньо активно позовна діяльність групи компанії «Нафтогаз». Маємо арешти рахунків лише по одній компанії ТОВ «Нафтогаз Трейдинг», 48 теплопостачальних компаній. Це в свою чергу призводить до загроз підготовки до наступного опалювального сезону і можливості виконання планових заходів до наступної зими до підготовки.

Наша пропозиція викладена в листі за підписом віцепрем'єр-міністра, відповідно доповнити законопроекти положенням про зупинення на період дії воєнного часу вчинення виконавчих дій у виконавчих провадженнях боржниками, за якими є юридичні особи, які відповідно надають послуги теплопостачання, водопостачання, водовідведення лише на територіях, на яких ведуться бойові дії або тимчасово окупованих територіях.

Якщо можна, готовий відповісти на додаткові питання. Просимо розглянути можливість включення даного положення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули позицію.

Автори можуть висловитись з цього приводу.

ДИРДІН М.Є. Давайте, я зараз прокоментую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все ж таки є мета законопроекту. Прошу.

ДИРДІН М.Є. Я читав пропозиції Мінрегіону, але у нас була мета законопроекту геть в іншому. Якщо Мінрегіон вважає, що це питання актуальне і воно необхідне, давайте тоді ми в робочому режимі проговоримо, зберемося. Статистика, інформація і далі ми зробимо окремий законопроект. Я би не пов'язував пропозиції від Мінрегіону із цим законопроектом, тому що вони мають різні предмети регулювання, як на мій погляд.

Якщо є така у ваших пропозиціях необхідність, давайте тоді окремо ініціюйте цей процес і ми на базі нашого комітету проведемо роботу у швидкому режимі. Дякую.

КОВАЛЬЧУК К.О. Дякую, Максим Євгенович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Спочатку пан Андрій Овсієнко, а ні, стоп, у нас є народні депутати члени комітету: Павло Васильович Павліш, потім Сергій Олексійович Демченко, потім Сергій Владиславович Соколов, потім Ігор Павлович Фріс.

Єдине, що Сергій Владиславович, я бачу, що ви там десь йдете, можливо, ви десь у відрядженні. Колеги, не будете заперечувати, я спочатку слово Сергію Владиславовичу надам? Да.

ПАВЛІШ П.В. Щодо Сергія Владиславовича, в будь-якому разі не заперечуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, Сергій Владиславович, спочатку ви, потім Павло Васильович, потім Сергій Демченко.

СОБОЛЄВ С.В. Дякую, дякую. У нас сесія ПАРЄ йде.

Дуже добре, що Мінрегіонбуд якраз спровокував питання, яке я не раз ставив на комітеті. До мене знов звернулися цілий ряд підприємств і підприємців з окупованих територій, щодо яких далі продовжуються позови за так звану використану електроенергію з 22-го року з лютого місяця аж по кінець 22-го року. Уявіть собі ситуацію, коли підприємцям або приватним особам, які проживали, наприклад, у місті Бердянську, виставляють рахунки за використання електроенергії в момент окупації тільки тому, що відповідні енергокомпанії нібито постачали електроенергію на окуповані території. На підставі чого це вони робили, незрозуміло, і тепер вони вимагають ці кошти від підприємців і від приватних осіб. Я ставив це питання не раз, воно і далі там. Я звертався із запитом до Прем'єр-міністра ще попереднього і нинішнього Прем'єр-міністра, але нічого так і не вирішується. Далі судові позови йдуть і мені дуже цікаво, яка позиція у Мінрегіонбуду стосовно цього питання, оскільки ви там ставите інше питання про відшкодування. Але хотілося б розуміти, а яким чином ви думаєте будуть розплачуватися громадяни або підприємці за електроенергію, якою вони не користувалися, але... *(Не чути)* виставлено?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Питання до Мінрегіону.

КОВАЛЬЧУК К.О. Да, дякую за важливе запитання, знаємо про цю проблему. Дійсно, є спільна проблема, тобто витрати електроенергії із колегами Міненерго відповідно опрацьовували, вважаємо, що потрібне законодавче врегулювання. Тобто розподіл визначити на законодавчому рівні, яким чином за надані послуги, які обліковуються по енергетичних компаніях відповідно, і врахувати, безумовно, інтереси тих компаній, які перебували на окупованій території. Наразі такі, я знаю, законодавчі ініціативи опрацьовуються спільно з колегами.

СОБОЛЄВ С.В. Але тут відповідальність повинна бути не споживача, який не користувався цією електроенергією. Будь ласка, вирішуйте це питання з енергокомпаніями, але, вибачте, де споживач, причому тут він? Оце ключове питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я бачу, що Василь Іванович Німченко також присутній на засіданні комітету, перший заступник голови комітету. Правильно, Василь Іванович?

НІМЧЕНКО В.І. Так. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, дякую.

Ну що, Мінрегіон, як бачите, у нас є спільні питання, так що добро пожаловать, так би мовити, до нас у комітет, от будемо предметно розбиратися. Тут я дійсно підтримую те, що сказав Максим Євгенович, моя особиста точка зору трошки не відповідає в прийнятті законопроекту, який закладався авторами в цей законопроект.

КОВАЛЬЧУК К.О. Дякую за позицію, за можливість.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви доповните? Да.

ДИРДІН М.Є. Ремарка. Пропозиція до Мінрегіону: готуйте законопроект, давайте на комітет, в робочому режимі ми проговоримо і далі будемо рухатися, якщо це питання нагальне, щоби це не змішувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, далі...

ФРІС І.П. ... одна репліка, будь ласка, якщо можна по цьому ж самому питанню. Якщо можна, перед тим, як подавати законодавчі ініціативи, щоби Кабінет Міністрів в особі Мінрегіону – з одної сторони, Міністерства юстиції – з другої сторони врегулювали ці питання. Тому що Мінрегіон прийде, а Мін'юст каже: треба виконувати рішення судів.

Тому, будь ласка, нехай вони до того моменту, як подають нам законопроект, з яким ми потім будемо ламати копья у нас на комітеті, узгодять всі болючі питання, які є в одного і в другого міністерства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Так.

КОВАЛЬЧУК К.О. Дозвольте, Денис Вячеславович? Я поінформую шановних народних депутатів: саме зараз законопроект, ініційований Мінрозвитку, стосується саме цих положень і питань щодо зупинення виконавчих проваджень на погодженні з центральними органами виконавчої влади. Іде зараз ця робота, в тому числі з Мін'юстом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, Павло Васильович Павліш, потім Сергій Демченко, потім Ігор Павлович Фріс.

ПАВЛІШ П.В. Так, колеги, по...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви вже все, Ігор Павлович?

ПАВЛІШ П.В. По цьому питанню щодо там запровадження нових шлагбаумів, треба підходити дуже зважено, отримувати антикорупційну експертизу. І тут, як на мене, якщо ми будемо там розглядати ці питання щодо обмеження виконавчих проваджень, то треба так зробити, щоб це не

стало якимось новий розслідуванням щодо шлагбаумів. А це можна зробити тільки тим шляхом, якщо ці зупинені виконавчі провадження, ну, якимось чином взагалі тоді не будуть... або будуть видатки заморожені, щоб не було так, що потім буде якийсь чиновник на підприємстві сидіти і вирішувати: одному сплачувати, іншому не сплачувати. Тому тут ми вже проходили цю історію не раз, і я думаю, що тут це питання буде дуже жваве в обговоренні, дуже складне у прийнятті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Колеги, я останнє завершальне слово візьму. На що хотів би я звернути увагу? Дивіться, ми досить дивно виглядаємо саме народними обранцями, коли розмірковуємо про застосування мораторіїв на виконавчі дії виключно для фізичних осіб-підприємців, для юридичних осіб, для відповідних установ державних і так далі, і при цьому паралельно ми повністю перекладаємо весь тягар існуючої війни на наших громадян України, тобто безпосередніх виборців, від яких ми з вами тут делеговані.

Я вам нагадаю, коли ми розглядали питання тих же... *(Не чути)* споживчого кредитування, ми чомусь не передбачали можливості подальшого обмеження в зв'язку з війною відповідних стягнень. Це стосувалось безпосередньо громадян, та інші випадки в тому числі. Тобто, на мою думку, ми досить дивно виглядаємо. Ми голосуємо закони, які... і пропонуємо закони, бенефіціарами яких виступають якісь сильні особи, які можуть, дійсно, пролобіювати відповідні інтереси. Або ми у зв'язку з війною думаємо про громадян і все-таки, можливо, з них починаємо, обмежуємо якесь виконавче провадження, в тому числі те, що сказав пан Сергій Соколов щодо тарифів, щодо стягнення відповідних коштів, якими громадяни не користувалися, за послуги, якими громадяни не користувалися, і так далі, і

так далі, – такі речі виконуємо; або ми перестаємо бути народними обранцями.

Ну, я розумію, що цей законопроект, він саме от десь в цьому ракурсі і зініційований. Я вдячний пану Максиму Дирдіну, він дійсно стосується того, щоб саме для громадян надати додаткову можливість все-таки по виконавчих провадженнях, де вони є кредиторами по відношенню до цих суб'єктів, де мораторій, щоб вони виконувалися, і це рух до наших громадян, але в цілому наш підхід, він мусить засмучувати наших виборців, я в цьому впевнений. Або ми не застосовуємо зупинення виконавчого провадження, або застосовуємо насамперед для наших громадян, які, на мою думку, найбільше потерпають від війни і які, на нашу думку, найбільш цінний капітал. З усією повагою до всіх військових підприємств, але без наших громадян ці військові підприємства, вони пил і нічого не варті. Тому саме такий підхід я б все-таки пропонував в подальшому і передивитися колегам підхід до застосування цих мораторіїв з мотивацією воєнного стану. Інакше, правда, нам треба просто складати мандати і перестати бути народними обранцями. Десь так.

Сам законопроект я підтримую. По строках, дякую пану Роману Бабію, мені зрозуміло. Міністерство юстиції, також логіка в цьому присутня. А щодо ініціативи Максима Дирдіна я вже сказав, тому це підтримую.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, значить, пан Андрій Овсієнко, потім Петро Барладін, Барладін, вибачайте. Потім Мінрегіон.

ОВСІЄНКО А.А Доброго дня, Денисе Вячеславовичу, шановні народні депутати. Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Андрій Овсієнко. Насамперед хочу від імені уповноваженого підтримати і подякувати за таку вчасну законодавчу ініціативу. Дійсно, це є таким гарним проявом дії превентивного елементу конституційного контролю, коли парламент на випередження і з метою ідентифікації і

швидкого вирішення проблеми вніс таку законодавчу ініціативу. Ми її повністю підтримуємо, поділяємо, приймали участь у підготовці таких законопроектів. Тому сподіваємося на швидке проходження їх не лише на комітеті, а й у сесійній залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пан Андрій.

Сергій Демченко, ви руку з минулого разу, чи ще щось хотіли додати?

ДЕМЧЕНКО С.О. Це з минулого разу, перепрошую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, давайте, Петро Барладін.

БАРЛАДІН П.О. Петро Барладін, представник Міноборони. Виходячи з того, що наші пропозиції надійшли до Мін'юсту з запізненням, я так розумію, я все ж таки хочу озвучити позицію Міноборони щодо абзацу першого частини п'ятої статті 47, якщо дозволить пан голова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прошу.

БАРЛАДІН П.О. В сьогоднішній редакції, яка була надана перед засіданням комітету, вона звучить так, я її прочитаю швидко, якщо дозволите. «У разі відсутності в матеріалах виконавчого провадження реквізитів рахунків стягувача для зарахування стягнутих коштів, виконавець не пізніше наступного робочого дня з дня надходження таких коштів на депозитний рахунок органу державної виконавчої служби, рахунок приватного виконавця повідомляє стягувача про наявність належних йому коштів та пропонує шляхи отримання ним коштів з обов'язковим зазначенням реквізитів для їх перерахування. Як представник, який дотичний

був до примусового виконання в цивільному житті, хочеться звернути увагу на деякі моменти.

Перше. В Законі «Про виконавче провадження» діючому використовується термін «для перерахування стягнутих коштів». Тобто, зокрема, навіть в частині третій діючій статті закону... в частині другій тої самої статті закону зазначено перерахування стягнутих з боржника коштів. Зараховуються кошти банківською установою вже стягувачем, тобто більш коректним буде перерахування стягнутих з боржника коштів.

Так само ми пропонуємо – реквізитів рахунків стягувача, а не рахунку, тому що, по-перше, законом не заборонено надавати декілька рахунків. Зокрема в діючій частині третій статті 47 закону зазначено, що юридична особа надає, кошти перераховуються на визначені стягувачем рахунки. І це поширена практика, зокрема Міноборони використовує таку практику, що певні категорії зарахованих коштів, наприклад, основна заборгованість – один рахунок, штрафні санкції – інший рахунок, судовий збір – третій рахунок. Тобто друга правка – це «рахунки стягувача».

І третє, на що звертається увага, на словосполучення «пропонує повідомити шляхи отримання ним коштів». В моїй практиці безпосередньо примусового виконання дуже часто, коли адвокати використовували якісь моменти, які можуть по-іншому читатися, на свою користь і дуже багато... *(Не чути)* задавали при виконанні. В законі є термін «реквізити» як для банківських рахунків, так і для фінансових установ або інших небанківських надавачів. Тому ми саме пропонуємо редакцію: замість шляхи отримання ним коштів повідомляє надати відповідні реквізити для їх перерахування. Можу зачитати пропозицію, саме редакцію, яку пропонує Міноборони до цього абзацу в цілому, якщо дозволите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу.

БАРЛАДІН П.О. Пропонується викласти частину... Зараз, вибачте, будь ласка, комп'ютер злетів...

ДИРДІН М.Є. Прохання до Петра Барладіна. Можете скинути вашу редакцію в чат, щоб ми могли почитати теж, щоб не на слуг сприймати? Можна...

БАРЛАДІН П.О. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В чат цього Zoom.

БАРЛАДІН П.О. Декілька хвилин. Я просто вишлю саме довідку, яку надавав Мін'юст.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, висилайте. Я поки надам слово Мінрегіону знову, а ви якраз за цей час вишлете і ми зможемо прочитати. А потім я запитаю якраз ініціатора Максима Євгеновича і інших авторів щодо думки даної інформації і ваші пропозиції.

БАРЛАДІН П.О. Дякую, зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Мінрегіон.

КОВАЛЬЧУК К.О. Дякую, Денис Вячеславович.

Я ремарку. Дякую Ігорю Павловичу за підняте питання, що перш за все споживачі і захист. Хочу поінформувати народних депутатів, що такою ж логікою керувались і на даний час за нашою ініціативою вже прийнято пункт 10 прим.2 розділу XIII «Прикінцевих і перехідних». Я поінформую, що вчинення виконавчих дій стягнення заборгованості житлово-комунальних платежів з населення зупинено. Тобто ми дзеркально ініціювали і до

підприємств. Крім того, також є мораторій на підвищення вартості і заборона на штрафні санкції, пені, штрафи і стягнення. Тому погоджуємось, відповідно з цієї логіки ми ініціювали дзеркально для юркомпаній. Але зрозуміло, працюємо, Максим Євгенович, в робочому режимі.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я бачу, Василь Іванович Німченко руку піднімає. Прошу, вам слово. Тільки в мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Доброго дня, шановні колеги. У мене два запитання. Взагалі ми зробили повний аналіз, що ми з вами зараз формуємо, яка це правова платформа для виконання рішень? Якщо ми беремо про обов'язки, які впливають з Конституції для юридичних осіб і для громадян, включаючи захист держави. Я кажу, що Конституція передбачає обов'язки. На якій ми підставі виносимо оце в розріз того, що рішення не підлягають виконанню, якщо рішення винесено іменем України? Це перше питання. На якій підставі ми з вами унормуємо можливість не стягувати кошти? На якій підставі? Ми повинні мотивувати. Там сьогодні звучало: люди нас не зрозуміють. Ну, хто ж нас зрозуміє? Я хочу нагадати, тут, мені приємно, адвокати, судді є. Пам'ятаєте, коли пішли стягнення з фінансових потоків органів місцевого самоврядування, там, де вчителям заборгованість і все інше. А це та графа, яка давала можливість забирати кошти з бюджету, людям забирати. І тоді ми розуміли.

А пам'ятаєте, коли взяли, опять же ми придумали, що коли представники органів влади звертаються до суду, то вони вже не платять держмити? І не підлягає оплаті юридична допомога, тому що це йде із фінансів держбюджету, будемо образно кажучи. А якщо громадян, то ми нічого не кажемо.

І ще одне питання, шановні колеги. Як ми це розповсюдимо на те, що на сьогоднішній день у нас стягнення, конфіскація може бути виключно по рішенню суду? Так чи не так? Ну, звичайно, так. Скажіть, будь ласка, на якій підставі, на якій нормі йде питання конфіскації і стягнення, і відбір матеріальних цінностей у людей, коли вводяться санкції? Ми ж по цих, що ми сейчас кажемо одне, а там, де вводимо санкції проти громадян України без суду і слідства, ми кажемо інше. А ми комітет правової політики. У нас должна бути железобетонная середина, платформа правова, як ми любимо казати, верховенство права. І де ж тут верховенство права, якщо ми кажемо: «Яке там у тебе право? Ось є закон»? Ми що, придумали цей закон? От і все. Ви подивіться, що ми зараз звернулися, шукайте список в цивільних, цивільно-процесуальних кодексах і раніше, які були списки, складались і затверджувались урядом, що не підлягає конфіскації у людей, включаючи шнурки, носки, скільки пар, труси і все інше. Чому так? Про що це велась мова? А ми тут ще щось кажемо. І ми оцей, ми з вами строим шлагбаум, отой шлагбаум, де вже Міндіч відкривав, закривав, і таких Міндічів, я думаю, що ще будуть у нас і не один, при наявності такого закону стосовно юридичних осіб. Тут є резон від того, що неспроможності в умовах війни, если человек пішов виконувати другий обов'язок – захищати державу, то він не може виконати обов'язок, цей матеріальний якийсь, конфіскації щоб з нього стягували.

Давайте ми подумаємо над цим. На мій погляд, він такий, окрашений політико-правовим аспектом. Давайте ми відійдемо від нього.

І все ж, подивіться, я вдячний колезі, що він написав, тим більше два законопроекти. Що тут таке? А люди ж у нас не дурні, вони ж думають, що за цим стоїть? Якщо не вміє працювати державне підприємство, що завело в борги себе, і державу, і людей, а ми тут – раз і на допомогу. А на людей ми можемо так зробити чи ні? Звичайно, ми цього не робимо стосовно людей.

От десь так. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Петро Барладін ще раз.

БАРЛАДІН П.О. Так, пане голово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви скинули просто пропозицію, немає доповнень, я зрозумів.

Максим Євгенович, ви як основний ініціатор. У вас рука просто піднята була.

ДИРДІН М.Є. Да, дивіться, так. Я прочитав те що пропонує Міноборони редакційно. Я так розумію, що Петро Барладін був у виконавчій службі, він розуміється краще на цьому по редакції цієї даної правки. Дана правка була запропонована колегою Романом Вячеславовичем Бабієм, може, він виступить з цього питання. В мене зауважень немає. Суть залишається та сама, тільки редакційні пропозиції від Міноборони. Якщо Роман Бабій не заперечує, то можна було взяти варіанти, які пропонує Міноборони в цьому контексті.

В мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Вячеславович, прошу.

БАБІЙ Р.В. Дякую. Колеги, тут дійсно редакційна історія, вона суть не змінює. Але тим не менше я б хотів почути думку Мін'юсту, наскільки це коректно от в такій редакції викладати? Тому що, скажімо так, те, про що говорив представник Міноборони, за великим рахунком, воно не міняє суті законопроекту. Мені здається, що воно не створить... в тій редакції, яка запропонована комітетом, воно не створить якихось проблем у виконанні цієї норми чи не спровокує правової невизначеності. Але в принципі, за великим рахунком, не заперечую, але хотілося б почути позицію Мін'юсту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мін'юст.

КРАВЧЕНКО Л.М. Насправді тут дійсно мова йде про відміну там в декількох словах, що він зазначає шляхи отримання тільки фактично з точки зору нормопроектувальної техніки, якщо вживання, якщо комітет бачить що можна забрати шляхи отримання. Але різниці між способом отримання і виконання, і надання реквізитів у запропонованій Міноборони нормі немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Колісник. Ігор Васильович. Ігор Васильович, де ви? А, скажіть, будь ласка, ми це техніко-редакційно, ми можемо чи ні, там прибирання слів, техніко-юридично?

КОЛІСНИК І.В. Ми у своєму рішенні комітету взагалі викладаємо весь законопроект у новій редакції. Тому можемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто... Колеги, що, змінюємо?

_____. Ми ж за основу і в цілому можемо в редакції комітету його зробити так, як воно...

_____. Давайте відмінимо, я не заперечую.

ДИРДІН М.Є. Да, пропонується пропозиція. Те, що пропонує Міноборони, беремо п'яту частину в редакції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді треба озвучити комусь.

ДИРДІН М.Є. Давайте я озвучу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, озвучте, що маємо змінити в рішенні. І потім я запитаю у колег, якщо немає необхідності, просто на голосування поставлю.

ДИРДІН М.Є. Тоді я сейчас прочитаю під стенограму. Сейчас я відкрию.

Тоді пропонується у зв'язку з тим, що ми розглянули на нашому комітеті пропозиції від Міноборони щодо редакції п'ятої частини статті 47 Закону України «Про виконавче провадження» і обговоривши на комітеті дану пропозицію, пропонується п'яту частину статті 47 викласти в редакції, яка пропонується Міноборони, а саме, цитую:

«У разі відсутності у матеріалах виконавчого провадження реквізитів рахунків стягувача для перерахування стягнутих з боржника коштів, виконавець не пізніше наступного робочого дня з дня надходження таких коштів на депозитний рахунок органу державної виконавчої служби, рахунок приватного виконавця повідомляє стягувача про наявність належних йому коштів та пропонує надати відповідні реквізити для їх перерахування». Крапка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, всі зрозуміли суть пропозиції, суть уточнення до проєкту рішення комітету? Єдине, що ми не можемо писати, щоб пропозицію, врахувати пропозицію Міністерства оборони, це все ж таки в редакції, запропонованій комітетом, тобто це буде наша комітетська... Просто обговоривши пропозицію...

ДИРДІН М.Є. Ми обговорили виключно пропозицію Міноборони, а це вже буде... нашого комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... у себе на комітеті, да. А це редакція, запропонована комітетом. Запропонована редакція відповідно комітету. Окей.

Немає необхідності щось окремо ставити? Я тоді просто поставлю в кінцевому проєкті і все. Всім зрозуміло зміст?

ДИРДІН М.Є. Там треба нам ще визначити доповідача.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, так давайте, хто доповідач там? Максим Євгенович, прошу.

ДИРДІН М.Є. Давайте я буду, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає заперечень, щоб Максим Євгенович? Немає заперечень. Так, колеги, тоді все обговорили, всі питання? Ніхто більше не бажає виступити? Ну, добре.

Тоді переходимо до голосування за запропонований проєкт рішення з урахуванням тих уточнень, які оголосив Максим Євгенович Дирдін, в тексті запропонованого проєкту рішення комітету. Зрозуміло? Прошу переходити до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас. Ватрас Володимир Антонович.

Власенко.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас – за. Прийнято.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отраднава.

ОТРАДНОВА О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За, Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук. Микола Олексійович.
Фріс.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ФРІС І.П. Я – за.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук – за. Поганий зв'язок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, почув. І Фріс – так.

СОБОЛЄВ С.В. Шістнадцять – за, нуль – утрималися, нуль – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Так, і дякую представнику Міністерства оборони за пропозиції. Єдине, що на майбутнє, будь ласка, враховуєте, що краще звертатися одразу до головного комітету, зазвичай ми все робимо до засідання комітету, намагаємося готувати тексти. Але в будь-якому випадку дякую за пропозиції.

Так, переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Всім, хто був по цьому, можете відключитися, дякую. Переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Так, де воно у нас тут? Дивіться, антикорупційна стратегія в нас. Да, це проєкт Закону про засади державної антикорупційної політики на 2026-2030 роки (реєстраційний номер 15230) авторства народної депутатки Радіної. Також 15230-1 – альтернативний до нього авторства Кабінету Міністрів України і 15230-2 – авторства народного депутата Порошенка та інших.

Так, колеги, давайте спочатку з'ясуємо, хто у нас є від авторів законопроєктів?

Кабінет Міністрів України, хто у нас на засіданні представляє Кабінет Міністрів України?

КАЛМИКОВ Д.О. Добрий день, колеги! Заступник Голови НАЗК Калмиков. Представляю я, хоча доручення офіційного ще не отримав з огляду на скорочений час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді ви не можете представляти Кабмін.

КАЛМИКОВ Д.О. Ну, виходить так. Тоді, скоріше, я можу представляти базового розробника.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, да.

Так від Кабміну є хтось? Дійсно, таке питання не дуже важливе, да.

Так, чудово. Мін'юст не уповноважений, да, у нас. Ну вголос там тільки скажіть, у нас же стенограма.

КРАВЧЕНКО Л.М. Ні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прекрасно.

_____ питання, немає представника від розробника, ну для чого розглядати це, себе не поважати і не поважати розробника.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте з'ясуємо, чи є у нас пані Анастасія, я знаю, що вона повідомляла, що вона у відрядженні знаходиться і, що скоріш за все не зможе підключитися. Чи є пані Анастасія Радіна? Немає. Чудово.

Від інших авторів Петро Олексійович Порошенко та інші народні депутати. Є хтось?

ФРІЗ І.В. Пане голово, дозвольте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ФРІЗ І.В. Ірина Фріз, я буду представляти від авторського колективу альтернативний законопроект – тире 2.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Так, колеги...

_____ . Денисе Вячеславовичу, може, ми все ж таки перенесемо розгляд? тому що основного немає представника, Радіної немає, що ми один альтернативний розглянемо, а потім будемо повертатися знову до цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, колеги, дивіться, відверто кажучи, ми всі з вами знаємо, що основний розробник - це Національне агентство з запобігання

корупції, але все ж таки затверджував редакцію і вносив Кабінет Міністрів України. І я знаю, з засідання антикорупційного комітету, був присутній, де починалося розглядатися питання, що первісна версія, яка пропонувалася для розгляду Кабінету Міністрів, вона дещо відрізняється від тієї, яку в реєстр було внесено. Тому очевидно, що мають бути представники, все ж таки бажано всіх авторів.

Колеги, тоді якщо немає заперечень, у зв'язку, так би мовити, з неявкою авторів деяких, перенесемо розгляд. Немає заперечень? І дякую, що є від авторів альтернативного з позначкою 2, але ви розумієте, що очевидно потрібно розглядати все разом. Колеги, ну що, тоді переносимо розгляд цього питання. Дякую всім, хто підключився саме по цьому питанню. Ми зробили все що могли. Мало бути цікаво, але вийде іншим разом тоді.

Давайте тоді переходимо до наступного питання. Це питання нагородження відзнакою Верховної Ради України, а саме – «Подяка комітету Верховної Ради України». Прошу, Ігор Васильович Колісник, прошу, надайте доповідь по цьому питанню.

КОЛІСНИК І.В. В серпні минулого року Верховною Радою було прийнято Постанову про нагороди Верховної Ради, де визначені, які є види нагород. Там є почесна відзнака, відзнака Верховної Ради, грамота Верховної Ради і одна з таких відзнак є «Подяка комітету Верховної Ради України».

В кінці минулого року вийшло розпорядження Голови Верховної Ради, де затверджений порядок розгляду таких питань. Відповідно до цього порядку передбачено, що до голови комітету має надійти подання керівника державного органу, який ініціює питання про вручення відповідної нагороди. До голови комітету надійшло подання Голови Верховного Суду, який запропонував нагородити подякою комітету начальника управління аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду департаменту аналітичної роботи та правової роботи апарату Верховного Суду Загацьку Оксану Олександрівну за багаторічну плідну роботу в галузі

права, вагомі здобутки в професійній діяльності, значний особистий внесок у наданні суддям аналітичної та правової допомоги з питань правозастосування, в тому числі шляхом вивчення загальної судової практики. До матеріалів подання надійшла біографічна довідка, в якій зазначено основні біографічні дані, відомості про трудову діяльність, характеристику і зазначення конкретних заслуг. Засвідчена копія документу, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, а також згоду на представлення особи до нагород, на обробку їх персональних даних.

Відповідно секретаріатом комітету підготовлений проєкт висновку, проєкт рішення комітету, який розміщений в Електронному комітеті, а також розісланий всім членам комітету. Також... комітетом, наскільки мені відомо, є представники Верховного Суду, в разі необхідності вони можуть дати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Васильович.

Колеги, перш за все чи є необхідність обговорити це питання серед народних депутатів? Якщо зараз немає...

ДЕМЧЕНКО С.О. Якщо можна просто уточнити, як ця ініціатива...
(Не чути) Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, представник Верховного Суду є у нас на засіданні комітету?

ЗЕЛЕНОВ Г.М. Добрий день, так є. Зеленов Геннадій, заступник керівника департаменту аналітичної та правової роботи. Ми просимо підтримати це подання. Пропонований кандидат залучається в тому числі і до законопроектної роботи, яка є предметом відання Комітету з питань правової політики, і готує проєкти висновків на законопроекти щодо внесення змін у сфері господарської юрисдикції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. А є сама особа, яку?..

ЗЕЛЕНОВ Г.М. Ні, ми саму особу не залучали, тобто такої потреби... Якщо, звісно, є потреба, я зараз можу оперативно спробувати, щоб вони підключились, але....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ми у колег дізнаємося, чи є така потреба. Колеги, чи є необхідність обговорювати дане питання, чи є необхідність долучати зараз? Якщо немає, тоді...

ДЕМЧЕНКО С.О. Можна запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, звичайно.

ДЕМЧЕНКО С.О. У мене тільки питання на подальше якось зрозуміти. Це у нас виходить, будь-який орган звертається на ім'я комітету і просить нагородити, правильно я розумію? Це не відповідно якийсь з колег, хтось із депутатів комітету це вносить, не погоджують, вони ні з ким не обговорюють попередньо це? Тобто от вони внесли і все, і ми зараз на підставі цих документів мусимо прийняти рішення, правильно?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми взагалі нічого не мусимо, чесно кажучи, ми ж колегіальний орган, приймаємо рішення. Ну, щодо порядку денного, то здається, як би всі порядок денний знають, лист у кожного по СЕДО є. Тому я і запитую, чи є необхідність обговорювати дане питання.

ДЕМЧЕНКО С.О. Тобто у нас від органів надходять відповідні пропозиції і зразу в порядок денний?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, Сергій Олексійович, зачекайте, зачекайте.

А щодо порядку, Ігор Васильович озвучив, що було прийнято Розпорядження, здається Голови Верховної Ради, чи постанова, не пам'ятаю і там внормовано порядок.

КОЛІСНИК І.В. Розпорядження Голови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Розпорядження Голови, внормовано порядок відзначення такою нагородою, як Подяка комітету. Правильно?

КОЛІСНИК І.В. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, подяка.

КОЛІСНИК І.В. Я можу озвучити. Подання про нагородження Подякою комітету вноситься на ім'я голови комітету Верховної Ради, головою депутатської фракції, депутатської групи у Верховній Раді, народним депутатом, Керівником Апарату Верховної Ради, керівником центрального органу виконавчої влади, іншим державним органом, органами місцевого самоврядування, головою обласної, районної ради, міським головою, головою обласної Київської або Севастопольської міської державної адміністрації, керівником військової цивільної адміністрації, командиром військового з'єднання, частини або підрозділу військового формування, утворених відповідно до закону, керівником правоохоронного органу або його територіального органу, керівником юридичною особою... Це суб'єкти подання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Ігор Васильович.

А щодо...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ігор Васильович!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, чекайте!

Ну і закінчу. 25-го було воно у нас зареєстровано, і нагорода ця пов'язана з 35-річчям господарської юрисдикції. На жаль, ми трошки не встигли, ну тому що вона, чесно кажучи, трошки, можливо, запізно була теж внесена. Трошки б раніше, можливо, би справились і розглянули це питання, саме тому і винесено зараз, ну так було б ще актуально. Сподіваюсь, відповіли всі разом на ваше запитання.

ДЕМЧЕНКО С.О. У мене тільки уточнюючий момент. В оці документи, які надійшли, секретаріат якось перевірів їх, верифікував інформацію, якийсь зріз зробив там, я не знаю. Ну, нас просто зараз дуже популярне проходження ГРД попередньо, до прийняття рішення колегіальними органами, наприклад, чи ГРМЕ. У нас таке щось відбувалося? Чи просто ми, от нам подали документи, ми, хто подасть, ми одразу включаємо в порядок денний і вже ніхто це попередньо не перевіряє, секретаріат у нас нічого не робить? Не повинен робити, я не знаю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Васильович, якщо можете, ще раз по розпорядженню Сергію Олексійовичу.

КОЛІСНИК І.В. До документів додана біографічна довідка за підписом тимчасово виконуючого обов'язки Керівника Апарату Верховного Суду України, Верховного Суду. Тому додаткових якихось перевірок секретаріатом комітету не здійснювалося.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, я зрозумів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, переходимо тоді до голосування. Є пропозиція відзначити ці нагороди. Прошу переходити до голосування.

Бабій. Бабій.

Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. Калаур – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко. Німченко Василь Іванович.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отраднава.

ОТРАДНОВА О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 14 – за. 0 – утрималися. 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

І четверте питання – це презентація аналітичного звіту Лабораторії законодавчих ініціатив за результатами дослідження на тему: «Конкурсні комісії за участі міжнародних (іноземних) експертів (органи судової влади та Конституційний Суд України)».

Якраз, Сергій Олексійович, так би мовити, ви запитували, згадували ГРД, ГРМЕ. Є, от якраз маємо змогу послухати, що ж у звіті громадської організації зазначено.

Прошу, хто від відповідно громадської організації?

МАГОМЕДОВА М.Г. Доброго дня, мене звати Марина Магомедова, я представляю громадську організацію «Лабораторія законодавчих ініціатив». Я розпочну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ви хто там, маєте якусь посаду чи?..

МАГОМЕДОВА М.Г. Так, експерт. Я продовжу, я почну, вірніше, а моя колега продовжить. Щоб не забирати час, зараз пройдемося відразу по презентації.

_____. А можете хоча б розказати про себе, про свою діяльність чи фах ваш?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Про громадську організацію? Да, якщо можна, розкажіть декілька слів.

_____. І про експертів.

МАГОМЕДОВА М.Г. Що-що?

ОТРАДНОВА О.О. І про експертів, які готували звіт, який бекграунд цих експертів.

МАГОМЕДОВА М.Г. Так. Розпочну спочатку про громадську організацію, яку я представляю. Ця громадська організація, вона вже працює у сфері досліджень і підготовки звітів понад 20 років. Безпосередньо ознайомитися із тією діяльністю, яку ми проводимо, можна демонстрація вже є – як на нашому сайті, також ми є в соціальних мережах. І ми безпосередньо займаємося дослідженнями у сфері верховенства права, органів судової влади.

Щодо себе, тому що я готувала це дослідження також зі своїми колегами. Коротко розповім про свій бекграунд. Доволі тривалий час працювала в системі надання безоплатної правничої допомоги, також мала досвід в інших державних підприємствах. І безпосередньо громадською уже діяльністю займалася саме в Лабораторії законодавчих ініціатив. Це якщо коротко і щоб не забирати ваш час.

Тому пропоную перейти вже безпосередньо до аналітичного звіту. І перший слайд, назву можу відразу зачитати, це «Конкурсні комісії за участю міжнародних іноземних експертів в органах судової влади та в Конституційному Суді України».

Наступний слайд, будь ласка. Метою звіту було здійснити незалежну оцінку діяльності конкурсних комісій за участі міжнародних іноземних експертів в органах судової влади та Конституційному Суді України. А також це було провести порівняльний аналіз роботи вказаних конкурсних комісій, сформулювати висновки щодо ефективності їхньої діяльності, єдності підходів та однорідності практики оцінки кандидатів; запропонувати власне бачення розв'язання виявлених проблем.

Наступний, будь ласка, слайд. Період дослідження був із січня 2022 року по листопад 2025 року. В зазначений період було проведено 27

конкурсів, відповідно вони були охоплені і проаналізовані в даному дослідженні.

Оцінка роботи конкурсних комісій базувалась на механізмі формування їх складу, кількості міжнародних іноземних представників в їх складі, кваліфікаційних вимогах, обсягу повноважень, критерії оцінювання та іншого. Також в релевантних процедурах було порівняння із діяльністю Громадської ради доброчесності.

Наступний, будь ласка, слайд. Які саме конкурсні комісії бралися до уваги. Перше – це Етична рада, друге – це конкурсна комісія СДІ, четверте – це Дорадча група експертів, п'яте – Громадська рада міжнародних експертів, шосте – Експертна рада і, як я зазначала вище, в релевантних процедурах це Громадська рада доброчесності.

Наступний, будь ласка, слайд. Також за досліджуваний період у роботі конкурсних комісій взяли участь 46 осіб. Якщо брати із розбивкою по країнах, то це було 19 українських представників і 27 іноземних експертів. Найбільше було залучено іноземних експертів із Сполучених Штатів Америки та Литви.

Наступний слайд. Щодо гендерного складу, то більшість склали чоловіки – це понад 63 відсотки; 37 відсотків – це були жінки.

Наступний слайд, будь ласка. Також відбувалося порівняння кваліфікаційних вимог до членів конкурсних комісій. І тут було зроблено висновок щодо того, що низка кваліфікаційних вимог є, наприклад, в одних конкурсних комісіях в той час, як в інших вони відсутні. До прикладу, так як можемо назвати це політична нейтральність, прописана вона в Дорадчій групі експертів, Експертній раді, однак, її не зазначено в інших конкурсних комісіях.

Також можна з огляду на зазначену таблицю побачити також і стосовно інших, це може бути віковий ценз, вища юридична освіта, доброчесність і професійна етика. Наступний, будь ласка, слайд.

Якщо порівнювати критерії, то в Етичній раді, це професійна етика та доброчесність. І цей критерій розкривався такими як незалежність, чесність, неупередженість, непідкупність, сумлінність, дотримання етичних норм та бездоганна поведінка в професійній діяльності та в особистому житті; відсутність сумнівів щодо законності джерел походження майна, відповідність рівності життя кандидата його статусу. Наступний, будь ласка, слайд. Якщо розглядати конкурсну комісію ВККС, це доброчесність розкривається незалежністю, чесністю, неупередженістю, непідкупністю, сумлінністю, пристойністю, бездоганною поведінкою та фінансовими справами.

Наступний, будь ласка. Якщо говорити про критерії професійної компетентності, саме, то це розкривається знанням у сфері права, знанням судової системи, аналітичними навичками, спроможністю працювати наполегливо, навичками письмових комунікацій, навичками усних комунікацій та умінням взаємодіяти з колегами.

Наступний, будь ласка, слайд. Щодо конкурсної комісії СДІ, то критерії професійної компетентності розкривається знанням національного та міжнародного законодавства та їх застосуванням у практиці ЄСПЛ та Верховного Суду, стратегічним та аналітичним мисленням, розумінням місії та завдань Служби дисциплінарних інспекторів ВРП, розумінням фундаментальних принципів професійної етики, ефективною особистою внутрішньою та зовнішньою комунікацією.

Наступний, будь ласка, слайд. Також у даній конкурсній комісії критерій доброчесності і встановлення для судді етичні стандарти розкриваються незалежністю, чесністю, неупередженістю, непідкупністю, сумлінністю, дотриманням етичних норм та демонстрацією бездоганної поведінки в професійній діяльності та в особистому житті, і майновою доброчесністю.

Наступний, будь ласка. Щодо Дорадчої групи експертів, то критерій високі моральні якості розкривається незалежністю, чесністю,

неупередженістю, непідкупністю, сумлінністю, дотриманням етичних норм та проявів бездоганної поведінки у професійній діяльності та особистому житті. Також законність джерел походження майна, відповідність рівня життя кандидата або члена його сім'ї задекларованим доходам, відповідність способу життя кандидата.

Наступний слайд. Також у зазначеній комісії критерій рівня компетентності у сфері права або знання у сферах розкривається такими знаннями, як конституційного права, процесуального права, міжнародного права людини, статус судді КСУ, правовим аналізом та ухваленням рішень для цілей виконання повноважень судді КСУ. І знання відображаються... кандидат вмів дотримуватися часовим рамок і знає, як досягти високої якості у своїй правничій діяльності.

Наступний, будь ласка, слайд. Щодо Громадської ради міжнародних експертів, то критерії доброчесності, моралі, чесності, непідкупності розкриваються матеріальним способом життя, зобов'язанням щодо декларування, незалежністю, професійною етикою, порушенням інших правил, гідністю посади судді.

Наступний слайд. Критерії, знання та практичні навички для розгляду справ, віднесених до підсудності ВАКС, розкриваються знанням про боротьбу з корупцією, складними справами та діяльністю суддів.

Наступний, будь ласка. Щодо Експертної ради, то два критерії розглядалися: доброчесність і професійна компетентність. І так як дослідження, воно були до листопада 25-го року включно, то станом на 30 листопада 25-го року не була розроблена жодна методологія оцінювання. Тобто розкриття цих критеріїв поки що немає.

Наступний слайд. Наступний слайд, будь ласка. Щодо ГРД, то критерій доброчесності та професійної етики розкривається: незалежністю, неупередженістю, безсторонністю, чесністю, непідкупністю, дотриманням етичних норм, рівністю і старанністю.

Наступний, будь ласка, слайд. Також були сформовані за результатами аналізу зазначеного дослідження, були сформовані проблеми за блоком «Законодавство» та «Локальні нормативні акти». Перше – це відсутність ефективної єдиної процедури, моделі залучення міжнародних іноземних експертів до конкурсних процедур. Друге – це застосування різних підходів до формування складу конкурсних комісій за участі міжнародних іноземних експертів. Третє – це застосування різних підходів до організаційного та матеріально-технічного забезпечення конкурсних комісій. Четверте – це відсутність порядку залучення додаткових експертів, помічників, перекладачів, а також виконання ними повноважень. П'яте – це відмінність у кваліфікаційних вимогах до членів конкурсних комісій, використання... Шосте – це використання конкурсними комісіями під час оцінювання кандидатів різних встановлених критеріїв та показників. Сьоме – це відсутність вимог до членів конкурсних комісій і допоміжного персоналу щодо доступу до інформації про конкурсантів-військовослужбовців. Восьме – це відсутність оприлюдненої на порталі відкритих даних інформації щодо діяльності етичної ради, Дорадчої групи експертів, конкурсної комісії ВККС, конкурсної комісії СДІ. Не врегульовано питання оприлюднення відкритих даних, які стосуються роботи ГРМЕ, Експертної ради та ГРД.

Наступний слайд, будь ласка. Другий блок стосувався аналізу співбесід і рішень конкурсних комісій і за результатами їх аналізу були сформовані наступні проблеми. Перше – це наявність в деяких випадках різної практики в підходах, в стандартах до оцінювання відповідності кандидатів встановленим критеріям. Друге – це відсутність єдиної бази кандидатів, які беруть участь в конкурсних процедурах. Третє – відсутність єдиної методики проведення співбесід із кандидатами. Четверте – застосування різних підходів до голосування та ухвалення рішень конкурсних комісій, зокрема щодо структури, обґрунтованості рішень і підходу до встановлення результатів голосувань і так званих негативних висновків.

П'яте – це неоднорідність врахування та застосування конкурсними комісіями таких принципів, як-от істотність, сукупність та системність, порушення доброчесності.

Наступний, будь ласка, слайд. Третій блок дослідження стосувався практики Верховного Суду у справах щодо оскарження рішень конкурсних комісій. І була сформована одна проблема, яка стосувалася відсутності єдиних підходів до визначення остаточності рішень для таких кандидатів, які за результатами ухвалених конкурсними комісіями рішень про невідповідність встановленим критеріям фактично припиняють свою участь у конкурсі.

Наступний, будь ласка, слайд. Ще окремо, це останній, зараз... І також окремо хотіла би зазначити, це було стосовно проблематики, окремо ще хотіла би зазначити щодо рекомендацій. Якщо час дозволяє, могла б пройтися ще по рекомендаціях або, можливо, якщо обмежений час, це буде...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте по рекомендаціях.

_____. *(Не чути)*... послухаємо.

МАГОМЕДОВА М.Г. Що-що? Не почула, перепрошую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По рекомендаціях давайте, давайте.

МАГОМЕДОВА М.Г. Зараз, секундочку, я відкрию файл. Зараз, він довго відкривається. Секунду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я поки що бачу там у чаті щодо надсилання. Ми отримали, комітет уже отримав, ми надсилаємо всім народним депутатам звіт.

МАГОМЕДОВА М.Г. Зараз ще відкривається, перепрошую.

Щодо проблеми, яка стосувалася про відсутність ефективної єдиної процедури, ми далі залучуємо іноземних міжнародних експертів до конкурсних процедур...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, у вас просто слайд той же самий, ваш кінцевий слайд. Ще буде інший слайд, чи ні?

МАГОМЕДОВА М.Г. Да, зараз я переключу. Зараз, секундочку.

ДИРДІН М.Є. Я вже прочитав ці рекомендації, вже да.

МАГОМЕДОВА М.Г. Зараз, трішки перезавантажимо... перенавантаження підвисає.

ДИРДІН М.Є. Давайте тоді, ну...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте питання.

ДИРДІН М.Є. А таке питання можна до вас?

МАГОМЕДОВА М.Г. Да-да-да, звісно.

ДИРДІН М.Є. Пане голово, питання у мене до пані Марини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, прошу, звичайно.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, оці от рекомендації, які ви зазначаєте, і тут я бачу такі от моменти, як підходи, розробки. Це ви хочете на рівні законодавчого підходу, чи на рівні якогось уніфікованого посилу в законі,

щоб потім оці всі дорадчі органи, вони самі визначали якусь, загальний якийсь підхід?

МАГОМЕДОВА М.Г. Дякую за запитання.

ДИРДІН М.Є. От питання, да, щоб зрозуміти. Бо там ідуть уже вкінці рекомендації і чіткі там зрозумілі правила. Ви рекомендуєте в законі це прописати, чи як?

МАГОМЕДОВА М.Г. Спочатку ми би хотіли би, ну, ми так про це писали би, можливий шлях розв'язання, спочатку провести певні обговорення, дійти якоїсь спільної думки. Можливо, це не потребуватиме якогось законодавчого втручання. Тобто перш за все – це етап обговорення, скажемо так.

ДИРДІН М.Є. І тут такий цікавий от такий момент, ви пропонуєте в пункт 9-й, за можливості залучати в члени конкурсної комісії українських представників, осіб із щонайменше середнім рівнем знання англійської мови. А які зараз ви проводили дослідження, от із 27 конкурсів, там отримується так, 27 умножаєм на 3. От скільки цих-от людей, які являються представниками від України, знають англійську мову на середньому рівні?

МАГОМЕДОВА М.Г. Стосовно таких даних немає, але деякі члени конкурсних комісій, вони зазначали про те, що існує певний бар'єр мовний все ж таки, незважаючи на те, що присутні перекладачі. Певні є, скажемо так, нюанси, навіть в українському законодавстві, тобто українські реалії, вони, досить складно навіть пояснити за допомогою перекладача. І коли ті члени конкурсних комісій, які добре володіють англійською мовою, коли вони самі підключаються і пояснюють англійською представникам міжнародним експертам, то це сказано так, кращий підхід, ніж, скажемо, через

перекладача. Це можливий шлях, тобто це як пропозиція. Звісно, це не апріорі.

ДИРДІН М.Є. Ні, я зрозумів, я зрозумів. І тут зразу, бачите, ви у своїй відповіді даєте відповідь вже на моє друге питання, стосовно розуміння і проблем, розуміння, мабуть, іноземців специфіку наших реалій і навіть нашого законодавства, і нашої судової практики, правової позиції, права розуміння. Тобто ви визнаєте, що є певне різне розуміння, так, іноземці і в Україні.

МАГОМЕДОВА М.Г. Звісно, і певний відсоток є. Тому що, скажімо так, не всі навіть українські юристи можуть розібратися, скажемо так, в таких дуже специфічних нюансах. І важко людині, яка не знає цих якихось певних моментів, і під час деяких співбесід і самі міжнародні експерти вони визнають, що, можливо, десь... і вони просять пояснювати, що вони це повністю як би розуміли і чітко могли зрозуміти це.

ДИРДІН М.Є. Тобто виходить таким чином, що навіть перекладачі, які залучаються для цієї роботи, не зовсім навіть можуть правильно перекласти там якусь юридичну суть питання. Тому що вони не являються юристами, а просто являються перекладачами, да?

МАГОМЕДОВА М.Г. Тут більша складність в тому, що це живий переклад. Тобто це відразу людина говорить і вони відразу мають перекладати. Тобто в цьому теж є певна складність.

ДИРДІН М.Є. Синхронність перекладу, я розумію.

МАГОМЕДОВА М.Г. Так, так.

ДИРДІН М.Є. Це синхронність перекладу. А ви не рекомендуєте, щоб ті іноземці, які залучаються, вони теж щоб розуміли специфіку нашу? Тобто виходить так, що Україна має шукати осіб теж з бездоганною діловою репутацією, але ще і знанням англійської мови на середньому рівні. А стосовно якісь рекомендації для іноземних експертів, які залучаються, ви не надаєте такі пропозиції?

МАГОМЕДОВА М.Г. Ні, ми в своїх рекомендаціях, да, про це не зазначали.

ДИРДІН М.Є. А чому ви не зазначаєте?

МАГОМЕДОВА М.Г. Що ви маєте на увазі, щоб...

ДИРДІН М.Є. Ні, дивіться, ви пропонуєте це. Я говорю, чи є якісь пропозиції від вас стосовно як покращити, або якісь рекомендації для того, щоб іноземні представники, теж для них якісь критерії, які вважаєте, на ваш погляд, потрібно для них. От для українців ви назвали, мають бути знання англійської мови на середньому рівні. А для іноземців? Тобто на вам погляд все влаштовує, да, питань немає?

МАГОМЕДОВА М.Г. Колеги, якщо не проти, то я підключилася.

ДИРДІН М.Є. Зараз, я сейчас запитаю у Марини. Дякую, пані Карина. Зараз. Немає відповіді, да, у вас?

МАГОМЕДОВА М.Г. В рамках зазначеного дослідження в тих рекомендаціях це не зазначали.

ДИРДІН М.Є. А ви проводили чи не проводили це питання, досліджували чи не досліджували?

МАГОМЕДОВА М.Г. Що саме ви маєте на увазі? Рівень знання мов, іноземної мови? Я не зовсім зрозуміла вашого питання. Стосовно іншої мови для міжнародних...

ДИРДІН М.Є. Зараз, Марина, я зроблю так. Ми просто пішли з вами в дискусію. Питання наступне. Ви даєте рекомендації стосовно українських спеціалістів, експертів. А у вашому дослідженні немає ніяких рекомендацій для іноземних експертів. Тобто, чи ви досліджували ці питання, чи ви їх просто не досліджували, ці питання, в рамках вашого дослідження?

МАГОМЕДОВА М.Г. Ні, в рамках зазначеного дослідження досліджувалися загалом конкурсні комісії. Це і участь і міжнародних, і українських. Тобто окремо для міжнародних, якщо в рекомендаціях ми це не зазначали, значить цього там немає.

ДИРДІН М.Є. Ні, ви мене неправильно зрозуміли. Ну, добре. Я дякую за вашу відповідь. Але...

_____. Максиме, можна я додамся.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп-стоп-стоп. Без мого дозволу ніхто не говорить. Дякую, Максим Євгенович.

У нас тут є просто ще колеги народні депутати. Я спочатку надаю слово членам комітету народним депутатам. Єдине у мене запитання, на правах головуючого, можу поставити питання, поки що. Скажімо так, от я конкретно бачу рекомендації 2.9, пункт 2.9, це який аркуш, зараз вам скажу,

93-й аркуш. І там є третя рекомендація... закрилось у мене, зараз повернусь назад.

МАГОМЕДОВА М.Г. Це ви безпосередньо сам звіт дивитесь?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, да, звичайно.

МАГОМЕДОВА М.Г. Сторінка 93, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. 93-я, є третій пункт, третій пункт, який говорить, що переглянути правила, згідно з якими конкурсна комісія ВККС без пояснення причини спілкування з кандидатами добирає кандидатури для подальшої співбесіди в конкурсній комісії ВККС.

Оскільки, у нас йде пряме спілкування, публічне, скажіть, будь ласка, чи це стосується того досвіду, коли конкурсна комісія, обираючи кандидатів на посаду членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів з двохсот з чимось, 240 чи 260 з чимось кандидатів, без будь-яких мотивів залишила 64, здається, кандидати. Це на базі, це про це говориться в рекомендаціях? Воно було зроблено без будь-яких мотивів, обґрунтовуючись принципом позитивного відбору. Я в законі такого точно не закладав, не пам'ятаю, що таке «принцип позитивного відбору», і точно пам'ятаю, що в законі мова йде про вмотивовані рішення конкурсної комісії. Тому, чесно кажучи, хотів уточнити, ви теж так бачите, чи це чогось іншого стосується?

Може відповідати пані Катерина Асланян тому що я теж розумію, ви теж були дотичні до звіту.

АСЛАНЯН К. Так, колеги, дякую. Я трохи спізнилась, бо трошки ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представтесь, у нас стенограма йде.

АСЛАНЯН К. Катерина Асланян, керівниця напрямку «Верховенство права» Лабораторії законодавчих ініціатив. Власне, разом з Мариною ми працювали над цим дослідженням, Марина основну частину вже презентувала. Я можу разом з нею відповісти на ваші питання.

Питання пана Дениса. Так, в нас є там, і не тільки в цій рекомендації, а й безпосередньо в самому звіті ми зазначали, що попри те, що комісія по ВККС застосувала так званий позитивний відбір, власне, цей позитивний відбір комісією не був до кінця мотивований. Тобто вони його застосували, але чому підійшли ці і не підійшли інші, не зазначили. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мені здається, вибачте, ви так обережно сказали «не до кінця», я просто взагалі не бачив мотивів, тому... Я навіть початку не бачив, щоб кінець побачити.

АСЛАНЯН К. Тому, власне, навіть якщо в подальшому якісь комісії будуть застосовувати позитивні відбори для добору членів якихось органів, чи там суддів і так далі, все ж таки потрібно мотивувати, чому саме ці люди були відібрані і чому не підійшли інші. Тобто там через весь наш звіт проходить меседж для конкурсних комісій, для всіх конкурсних комісій про те, що недостатньо просто відібрати якихось кандидатів, недостатньо написати, що якісь кандидати не підходять, а оці хороші, і що потрібно мотивувати однаково добре, і чому кандидат підходить, і чому кандидат не підходить. В цьому був наш посил.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почув відповідь.

Да, я це побачив. Просто це співпадає з тим, про що я думав і говорив неодноразово, тому я і запитав про це.

Так, Павло Павліш, Микола Стефанчук, потім Віктор Дубовик. А перед Віктором, вибачайте, Сергій Соколов, підняв руку. Так що перед паном Віктором Сергій Соколов ще.

Павло Васильович, прошу.

ПАВЛІШ П.В. Скажіть, будь ласка, я так розумію, в рекомендаціях і, ну, взагалі дослідженням ви резюмуєте те, що в нас принцип залучення іноземних експертів має бути на постійній основі. Правильно я розумію, чи ні?

АСЛАНЯН К. Тут давайте я відповім трішки більш ширшою рамкою.

В цьому конкретному дослідженні ми виходили з того, що зараз у нас передбачено нашим законодавством. Тобто ми вирішили подивитися, як працюють оці конкурсні відбори за визначенням законодавця. Ви як законодавці визначили процес, ми подивилися на це як аналітики, в першу чергу як юристи, не як політики. Тому що питання залучення міжнародних експертів воно дискутується давно, довго, по-різному і там з серйозним політичним підґрунтям. Тому, власне, в цьому дослідженні ми не відповідали на безпосереднє питання, як довго будуть залучатися міжнародні експерти. Але в інших наших аналітичних документах, в тому числі і в тіньовому звіті, з яким, я думаю, ви всі знайомі, які Лабораторія законодавчих ініціатив цього року по розділу XXIII вже пише втретє. Він, як і завжди, буде восени представлений. От, власне, якщо ми дивимося загально широкую рамку залучення міжнародних експертів, то ми виходимо з позиції, що вони мають залучатися в перехідному періоді. Перехідний період – це період, коли ми йдемо шлях до Європейського Союзу. Як тільки виконаємо всі бенчмарки, визначені на цьому шляху, ми відповідно будемо готові стати членами Європейського Союзу і відповідно зможемо відмовитися від участі міжнародних й іноземних експертів.

Але я тут маю зазначити, що коли ми говоримо – участь міжнародних і іноземних експертів, ми маємо на увазі не тільки безпосередню участь іноземців в конкурсних комісіях, а ми маємо на увазі експертів, які є українцями, але які делеговані нашими міжнародними партнерами. Тому у

нас підхід такий: делегувати наші міжнародні партнери можуть і українців, і не українців, власне, але міжнародні експерти мають бути протягом так званого перехідного періоду.

ПАВЛІШ П.В. Зрозуміло. Тоді я хотів би продовжити питання, як ви казали, не як політик, а як юрист. І якщо ви досліджували законодавче якраз підґрунтя проведення цих конкурсів, то практично всюди, де ми приймали ці нові процедури за участі... залучення міжнародних експертів, – це і ВРП, і ВККС, і Конституційний Суд, – там всюди стоїть одне зауваження, що це є виняток, виняток єдиноразовий, виняток, який ми закладаємо, і на певний строк. І цей строк, от наприклад, для Вищої кваліфікаційної комісії суддів він уже закінчився, ми знаємо. Крім цього, в нас були, ці закони проходили перед прийняттям... проходили Венеційську комісію, де Венеційська комісія також нам надсилала листи про те, що єдиноразово це в нас не порушує Конституцію України і може бути прийнято.

От я б хотів би запитати тут вас, як з точки зору юридичної кваліфікації підґрунтя, як ви вже зазначали, якщо ви говорите про можливість застосування цього в перспективі там не один раз, як наприклад, да, як це буде відображатися на конституційності цих законів? Хотів би вашу думку з цього почути. І чи досліджували ви в цьому ракурсі?

АСЛАНЯН К. Дивіться, я тут вам висловлю, власне, свою думку. Тому що ми не писали дослідження стосовно конституційності, ну, тим більше, що це питання зараз вже знаходиться в Конституційному Суді, і я думаю, що все ж таки ми маємо від них почути цю відповідь. Але моя власна думка з цього приводу, що залучення міжнародних експертів не впливає на конституційну рамку в плані неконституційності. Тобто якщо Венеційська комісія каже, що один раз залучити міжнародних експертів не порушує нашу Конституцію, то чому два рази залучення міжнародних експертів має її порушити? Тут, власне, тим більше, що кожна комісія...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Венеційська комісія не дає висновки щодо Конституції чи неконституційності української.

АСЛАНЯН К. Ну, так, так, я відповідаю... Давайте просто визначимося так, що якщо ми вважаємо що один раз залучити міжнародних експертів не порушує Конституцію, то відповідно два рази так само ні. Тим більше, в даному випадку парламент визначає для різних конкурсних комісій різний строк: там є 3 роки, там є 6 років. Чому якщо 6 років можливо, чому не може для, наприклад, Етичної ради, чому неможливо два рази по 3 роки для комісії з добору там ВККС?

ПАВЛІШ П.В. А чого неможливо 10, 20? Давайте назад...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, там ще питання, якщо дозволите. Мені здається, це Конституційний Суд...*(Не чути)* да. Так що там Конституційний Суд нам дасть відповідь.

Микола Олексійович Стефанчук.

_____. Нічого не плануєте. Добре?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, не будемо. Прошу відключати мікрофони того, хто не говорить.

Микола Олексійович.

СТЕФАНЧУК М.О. Вітаю! Скажіть, будь ласка, в мене два таких питання, вони є комплексні щодо цих «чудо членів». Перше питання, це що стосується... бажано, щоб вони володіли середнім рівнем англійської мови. То це бажано чи це обов'язково?

Другий момент. Що таке середній рівень? Це хтось визначає, чи це має бути рівень B2? Якщо це має бути рівень B2, то який це має бути сертифікат? Тому що, от заради цікавості, щойно набрав рівень B2, і от у мене зразу якийсь екзаменаційний центр: отримати сертифікат B2 за 2 години. Чи не буде це стимулювати людей, яких ми визначаємо, які мають бути добросовісними, чесними і порядними, не зовсім порядно чинити і отримувати ці сертифікати, які не зовсім відповідають їхньому рівню англійської мови?

Тому от перше питання. Що таке середній рівень? І бажано – бажано чи обов'язково? Тому що я знаю багатьох дуже професійних людей, які знають іншу мову – французьку, німецьку, китайську, але не знають англійської мови. От перше в цьому розрізі питання, а потім буде друге на розвиток.

АСЛАНЯН К. Добре. Давайте почнемо з першого питання.

Коли ми опитували деяких членів конкурсних комісій, від них, саме від них звучало побажання, що, можливо, варто передбачити наявність хоча б середнього рівня англійської мови. Для чого? Тому що, коли...

СТЕФАНЧУК М.О. Ні-ні, дивіться, я не питаю, для чого. Я питаю, що таке середній рівень і як він буде підтверджуватись?

АСЛАНЯН К. Як законодавець визначить, так і буде підтверджуватись. Ви ж якось інші критерії так само визначали. Тому, власне, давайте просто... Якщо ми за результатами цього дослідження прийдемо до спільної думки, що потрібно таки, щоб українські експерти, які будуть залучатися в роботу таких конкурсних комісій, володіли середнім чи вище середнього рівнем англійської мови, то я впевнена, що після консультацій з експертами в англійській мові можна буде визначити, якого рівня буде достатньо для того, щоб українські члени могли говорити з іноземними членами і вони один одного розуміли.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

СТЕФАНЧУК М.О. Я зрозумів. А перед тим, як перейдемо до другого питання, хотів уточнити: а ось ці люди, які бідкалися, що недостає їм рівня англійської мови, вони склали свої повноваження чи ні? Ну, у зв'язку з тим, що їм недостатньо англійської мови. Вони ж у нас добросовісні, сказали би, що «от ми недостатньо володіємо англійською мовою, ми складаємо повноваження, хай заходять люди, які більш краще володіють мовою». Чи ні, чи вони просто як побажання висловили?

АСЛАНЯН К. Це питання до обговорення. Ми ж його зараз, власне, так і ставимо. Я просто хочу, щоб всі правильно сприймали звіт. Звіт – це зріз питань, які виникають в роботі конкурсних комісій. Як ми всі разом будемо відповідати на ці питання, які підняті звітом, це подальша дискусія.

СТЕФАНЧУК М.О. Добре, тоді друге питання. Я зрозумів.

Друге питання, скажіть, будь ласка, ось, коли ми побираємо ось цих членів експертів дорадчих і всіх-всіх-всіх на тих критеріях, які пропонуються: добросовісності, порядності, високої відповідності і так далі, якщо протягом своєї каденції вони вчинять щось таке, що могло бути підставою їх необрання, чи є механізм, щоб вони припинили діяльність в цьому органі чи немає? Чи їм головне бути добросовісними до моменту обрання, а потім вже можна бути не дуже добросовісними?

АСЛАНЯН К. Пане Миколо, ми ж зараз в рамках засідання Комітету правової політики дискутуємо над тими питанням і в тому числі, як може бути вдосконалене законодавство. Якщо ми вже маємо випадки, коли якісь члени, які були там призначені, не знаю, там 4 роки тому, чи 2 роки тому, вчинили за цей період якісь дії, відповідно законодавець має передбачити механізм, як цей член може бути виключений, відкликаний і так далі, і так

далі. Це питання у першу чергу до парламенту. Тут ми в рамках дослідження...

СТЕФАНЧУК М.О. Ви будете нам пропонувати ось цей механізм?

АСЛАНЯН К. Давайте зробимо так, якщо ви потребуєте дослідження з цього приводу, сформулюйте це питання і ми проведемо для вас коротке дослідження по цьому приводу і дамо рекомендації, і тоді зможемо їх обговорити на якомусь з наступних комітетів.

СТЕФАНЧУК М.О. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, Сергій Соболев, потім... а, ні, пані Олеся Отраднава, пан Сергій Владиславович, перед вами...

ОТРАДНОВА О.О. То хай Сергій Владиславович, бо він на сесії ПАРЄ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прошу, Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Дуже вдячний. У мене коротко питання, а от ми дуже багато зараз дискутуємо щодо знання там англійської або інших іноземних мов. А чи не вважаєте ви, що ми повинні ставити питання, і я хотів побачити це у ваших рекомендаціях, якраз знання іноземцями української мови? Якщо вони йдуть експертами, якщо вони рекомендують, вони не знають української мови, це виглядає по меншій мірі дивно. Це перше питання.

АСЛАНЯН К. Колеги, давайте мені просто здається, що звіт, який насправді піднімає приблизно 15 різних питань, зараз зосереджений виключно на українській мові чи іноземній мові.

СОБОЛЄВ С.В. Ні, про українську... *(Не чути)* Я ставив це питання.

АСЛАНЯН К. Я просто хочу звернути вашу увагу, що ми в цьому звіті дослідили те, що визначив законодавець, як працює те, що визначив законодавець. І, власне... раз.

І друге. Як в конкурсній комісії протрактували те, що визначив законодавець. Як вони це далі інтегрували в свої внутрішні документи. Як вони виконали свої внутрішні документи. Що питали кандидатів на співбесідах? І це теж цікаво, тому що ми там спеціально для конкурсних комісій виписали всі, м'яко кажучи, недоречні питання, які задаються кандидатам. Це зроблено для того, щоб комісії могли: а) подивитися самі на себе, б) щоб інші комісії, які там розпочинають свою роботу, як, наприклад, зараз там експертна рада подивилися, що взагалі питали інші комісії. І, власне, для того, щоб цей звіт був помічний всім. Парламенту для того, щоб він міг сформувавши загальну рамку, подивившись, що, по-перше: а) визначаються різні критерії і до самих членів конкурсних комісій, і до того, що досліджується цими конкурсними комісіями 50 конкурсів і так далі.

СОБОЛЄВ С.В. Я вас зрозумів, я прошу... Дивіться, ми ж цю дискусію вже ведемо далеко. Конкретну відповідь – так, ні. Чи вважаєте, що це повинно бути в рекомендаціях?

АСЛАНЯН К. Тому от, пане Сергію, власне, якщо... Ні, не вважаю... *(Не чути)* в рекомендаціях.

СОБОЛЄВ С.В. А потім ми чуємо... Ну, ясно, бо ми потім чуємо від іноземців, що неправильно їм переклали, неправильно протлумачили. Це перше питання.

Друге. Чи не вважаєте ви для того, щоб правильно працювали і відкрито ці конкурсні комісії, щоб всі, хто входять в конкурсні комісії, подавали декларації згідно тільки з українського законодавства, включаючи іноземних експертів? Щоб добросовісність їх так само була видна через їх декларації.

АСЛАНЯН К. Так, декларації є логічними для всіх членів конкурсних комісій, які беруть участь в цих конкурсних процедурах.

СОБОЛЄВ С.В. Чудово, все зрозуміло. Хотілося б це побачити у ваших рекомендаціях.

Третє питання. Ви знаєте, що у нас виникли дуже непрості відносини з іноземцями і з самими конкурсними комісіями, коли ми як комітет, профільний комітет, який затверджує, виносить рекомендації стосовно підходить/не підходить ця особа по критеріях, ми просили, щоб нам надавали інформацію як членам профільного комітету, чому були відхилені ті чи інші особи, або чому вони були погоджені.

Ви знаєте їх позицію, вони не хочуть надавати таку інформацію, ми навіть змушені були змінювати, пробувати змінювати законодавство. Чи вважаєте це ненормальним, що нам не подають як профільному комітету висновки, які вони роблять на своїх закритих засіданнях? І чи не треба це відзначити в рекомендаціях?

АСЛАНЯН К. Ви зараз маєте на увазі ситуацію по Дорадчій групі експертів, правильно?

СОБОЛЄВ С.В. Так-так-так. Ви знаєте, вони відмовились нам надавати ці висновки. Ми як комітет запросили, ми хотіли подивитись, на яких критеріях пройшли одні, інші відхилені. Нам сказали: ні, це закрита інформація. Для нас, членів комітету, який фактично первинний відбір робить, це нормально чи ненормально? Ми б хотіли побачити це у ваших рекомендаціях.

АСЛАНЯН К. Якщо я не помиляюсь, така рекомендація про те, щоби надавати інформацію по тих кандидатах, які пройшли успішно конкурсний відбір, ми надавали таку рекомендацію в тіньовому звіті. Бо вона є від Лабораторії законодавчих ініціатив.

СОБОЛЄВ С.В. Чудово. Тільки ще по попередньому питанню, коли я задавав про декларації, я все-таки хотів би теж побачити це в рекомендаціях, щоб декларації надавали згідно з українським законодавством. Бо щоб ви розуміли, в ПАРЕ надання декларацій членами Парламентської асамблеї Ради Європи – це знущання над самим словом «декларація».

Ви знаєте, що, наприклад, в ПАРЕ навіть не подаються дані про доходи, тому що це є закрита інформація в багатьох країнах, якщо це стосується таких професій, як, наприклад, нотаріуси, як адвокати. От вони не подають навіть інформацію про свої доходи. Тому якщо вже будемо наполягати на подачі декларації тими, хто оцінювання роблять, щоб вони згідно з українським законодавством подавали ці декларації.

Останнє питання. Чи є у вас статистика стосовно суддів, які пройшли відбір через міжнародні дорадчі групи експертів, через всі ці процедури, які відсторонені від своїх посад, які проходять по кримінальних провадженнях? Яка це статистика? І, можливо, це буде відповідь на запитання, чи змінила ця ситуація стосовно призначення таких осіб, особливо, наприклад, по Верховну Суду.

АСЛАНЯН К. Ми не робили цю статистику, але її достатньо легко зробити.

СОБОЛЄВ С.В. І я так умаю. І тоді це відповідно по рекомендаціях дуже легко було б зазначити: так який же результат ми маємо по Голові Верховного Суду попереднього, по суддях Верховного Суду, які проходили відбори з іноземцями, з нашими групами дорадчими, але от чомусь все як завжди.

АСЛАНЯН К. Тут варто зазначити, що Верховний Суд не проходив відбір з іноземцями. Верховний Суд проходив відбір з Громадською радою доброчесності.

СОБОЛЄВ С.В. Ну, з іноземцями ні, але проходив відбір, да. Я згоден, я згоден, тут коректно буде так саме. Але це теж була б рекомендація.

Все, дякую. В мене питань нема.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Леся.

ОТРАДНОВА О.О. Дякую, Денис Вячеславович.

Сергій Владиславович зняв у мене з язика оце останнє питання. Я також хотіла запитати. Не тільки Верховний Суд, у нас Спеціалізована антикорупційна прокуратура і заступник колишній також проходив відбір з радами і так далі. Окей, це питання вже підняте.

В мене питання по рекомендаціях у вашому звіті. У пункті 5 ви пишете, що суб'єкти призначення мають делегувати до участі в конкурсах лише представників, чия репутація, професійна діяльність та суспільна поведінка не матимуть зауважень зі сторони громадськості. Питання в мене таке: чому саме тільки громадськості, чому немає зауважень від професійної спільноти,

від органів державної влади, від профільного комітету? Ці теж можуть мати певні зауваження, а ви рекомендуєте тільки щодо громадськості.

АСЛАНЯН К. Дивіться, коли ми пишемо – громадськість, ми маємо на увазі і професійну громадськість теж, тобто професійна спільнота сюди входить. Це не мається на увазі наша організація чи ще там дві-три, які на слуху, тут мається на увазі широка громадськість. Це перше.

По-друге, ну, якщо людина проходить, наприклад, призначення в комітеті, то очевидно, що комітет впливає на це призначення. Тобто ми про це спеціально не зазначали. Якщо, наприклад, призначення, ну рекомендацію, да, робить там Рада суддів, відповідно питати комітет Рада суддів не повинна. Але після того, як Рада суддів там робить якісь призначення чи рекомендації на призначення, відповідно реагує громадськість і професійна громадськість. Тому була надана така рекомендація. Реагувати, от коли робляться ці призначення чи рекомендації на призначення, реагувати на суспільну думку, тому що вона важлива, і вона потім впливає на роботу самих комісій. Тому що тоді немає довіри до комісій. Якщо там державний орган, який робить рекомендацію на призначення чи призначення призначає попри суспільну думку, ми відповідно після цього отримуємо негатив в першу чергу на комісію і на конкурс, і на відібраних кандидатів. Тому це все дуже поєднаний такий процес.

І, власне, тому ми надали таку достатньо широку рекомендацію. Просто не знаю, я впевнена, що державний орган, який робить рекомендацію на призначення чи безпосереднє призначення, здатен провести моніторинг і знайти, а що, в принципі громадський сектор і професійна спільнота думають конкретно про цього кандидата? І якщо там перелік такий, що на трьох сторінках не вміщається, то, можливо, непотрібно рекомендувати таку людину для призначення.

ОТРАДНОВА О.О. Дякую. Я зрозуміла. Орган призначення, я думаю, розбереться.

І у мене ще одне питання щодо пункту 6: визначити та встановити часову предметну межу оцінки доброчесності кандидата. Дуже правильна, як на мій погляд, рекомендація. Яка на вашу думку має бути ця часова і предметна межа?

АСЛАНЯН К. Дивіться, це скоріше за все ж таки має бути прив'язано: а) до можливості підтвердити цю інформацію через там державні органи, державні реєстри і так далі. Но коли там в кандидата питають про доходи батьків, а батьків вже немає на цьому світі, як він має відповісти, якщо інформації немає там за 90-ті роки ні в податковій, ні в Пенсійному фонді.

Все ж таки тут має бути якась так само широка суспільна дискусія, де ми всі разом зможемо визначити, а що це за строк. Ну це точно не можна там визначати через, не знаю, там 40 років, чи через 35 років, цю інформацію неможливо підтвердити.

І плюс треба ще зважати на вік кандидата. Якщо у нас зараз приходить кандидат, якому 30 років, його питають про доходи батьків там 35-річної давнини, коли його ще не було, що він скаже взагалі, як він може це підтвердити? Ну, просто їх запитати? Ну так це тоді на словах.

ОТРАДНОВА О.О. Дякую. Зрозуміло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Карино.

Так, ну, Лабораторія законодавчих ініціатив сама звернулась з проханням представити звіт на комітеті, тому очевидно, що від членів комітету є запитання. Тим більше ми маємо певний досвід комунікації і роботи, і навіть співпраці з різними органами, через нас проходили ці законопроекти, вони проходили з підв'язкою до виділення фінансової допомоги і так далі. Тому важливо розуміти, як імплементацію.

Чесно кажучи, свою позицію скажу. У нас імплементація по ряду напрямків, на жаль, не така, як... особисто я як автор деяких законопроектів закладав, голосував, дещо про інше, а імплементація трошки не так відбувається.

Але тим не менш, дякую, це важливо, що ви звертаєте увагу, свою точку зору даєте на різні процеси. І я тут, знову ж таки частково зі звітом погоджуюсь, є пункти з якими от я не дарма питав там у ВККС і так далі, по конкурсній комісії, якісь більш для дискусії, але це точно якась, який там матеріал для подальших дискусій і обмірковування. Тому от за це важливе, за це дякуємо.

Пан Віктор Дубовик у нас учасник і навіть переможець багатьох етапів різних конкурсів, правда, людина з досвідом в цій царині, вам слово. Але представтеся для стенограми.

ДУБОВИК В.В. Дякую, пане голову, Дубовик Віктор, керівник Директорату з питань правової політики Офісу Президента України. Я думаю, що якщо не всі, то багато мене знають як активного учасника дуже багатьох конкурсів, досвідченого, але неуспішного. Тому в мене з тих вражень, які я отримав після прочитання цього звіту, по-перше, я хочу подякувати Лабораторії законодавчих ініціатив за те, що, дійсно, це перша ґрунтовна така робота, яка намагається виявити системні недоліки в існуючих процедурах. І мені здається те, що вже закладено підвалини для такої роботи, це вже добре, тому що визнається, що такі процедури не є ідеальними і вони також можуть критикуватися.

У мене практичні питання, насправді в мене їх декілька. Як конкурсант, який проходив і має досвід спілкування неодноразово з декількома конкурсними комісіями, в першу чергу я хочу розпочати з доповнення, на мій погляд, які можуть бути дуже корисними в рекомендаціях. І в першу чергу це щодо визначення питання доброчесності.

В нас є декілька рішень Верховного Суду, в якому Верховний Суд намагався описати, що таке доброчесність і кого вона саме має охоплювати. Бо, на жаль, я як і приймав участь, так і дивився дуже багато різних співбесід, у нас конкурсні комісії чомусь іноді намагаються прив'язати доброчесність інших осіб, які мають якесь відношення до кандидатів, і видавати таку доброчесність інших осіб за доброчесність самого кандидата. Тому встановити персоналізоване визначення доброчесності, яке буде застосовуватися саме до кандидатів. Якщо він не має жодного відношення до тих осіб, про які йому ставляться питання, або має, але в його випадку ці відносини або... не відносини або інші рівні взаємозв'язку є такими, що можуть підлягати критиці з боку членів конкурсної комісії, то мають вони досліджуватися виходячи саме з визначення доброчесності.

Наступне в мене питання щодо доброчесності самих членів конкурсної комісії. Бо, на мій погляд, резюмувати те, що такі члени конкурсної комісії, які подаються і визначаються різними органами, я хочу зауважити, тут це не тільки з точки зору міжнародних експертів, а у тому числі і з точки зору національних експертів, які долучаються. Мені здається, було б дуже корисним визначати, що ці люди є доброчесними. І як мінімум в умовах повномасштабного вторгнення, можливо, доцільно перевіряти якісь методи, які доступні спецслужбам стосовно зв'язків чи не зв'язків з країною-агресором, наприклад, або з іншими потенційно ризиковими країнами для нас.

Наступне питання – це щодо перекладу і застосування мов, які вже озвучувалися, стосовно англійської, української. На мій погляд, питання дещо ширше і з яким я безпосередньо спіткнувся, це питання взагалі відсутності перекладу тих документів, які надаються конкурсантами і кандидатами на посаду до конкурсної комісії. Як з'ясовується потім, що під час дослідження таких документів і досьє кандидатів, як мінімум іноземні члени конкурсної комісії не мають доступу до перекладу тих документів, які надаються.

Мені здається, це є найбільша проблема, бо потім виявляється, що кандидату відмовляють в призначенні на посаду у зв'язку з тим, що його пояснення тих чи інших джерел доходів, тих чи інших життєвих ситуацій, не виявляються достатніми через те, що не було здійснено переклад таких документів і таких пояснень.

Наступне – це щодо вашої рекомендації деперсоніфікації негативних висновків. Категорично не згоден щодо можливості публікацій деперсоніфікованої інформації у зв'язку тим, що межа між деперсоніфікацією, вона полягає у життєвих обставинах, які будуть досліджуватися. Відповідно здійснити з деперсоніфікації персоніфікацію цього документа дуже легко і відповідно той кандидат вимушений буде, після того, як йому відмовлять, жити з тим, що буде написано в цьому деперсоніфікованому, але по факту персоніфікованому звіті.

Повністю погоджуюсь стосовно часових обмежень того дослідження, бо з 91-го до як мінімум 96-го, до моменту прийняття Конституції у нас відбувалися законодавчі процеси, які інакше як хаотичними назвати не можна. І пояснювати нашим іноземним експертам про те, що у нас відбувалося в цей час, доволі важко.

Наступне, також велике питання. Багато з законопроектів і багато з моделей, які закладені безпосередньо в процедури голосування, вони є колізійними. І я вже маю від однієї конкурсної комісії стосовно тієї, яка тут не досліджувалася, але тим не менше модель, яка в ній застосована, застосовується в одному з конкурсів, які досліджені в вашому звіті, вона є колізійною. І сама голова конкурсної комісії визнає про те, що в законі закладена колізія. Не вирішивши цю колізію, на мій погляд, з моделлю голосування ми не можемо взагалі рухатися по конкурсам, де закладена аналогічна модель. І це дуже важливий аспект, бо ситуації, де має бути застосована ця колізійна норма, вони можуть виникати. Хоча це може бути і один шанс на мільйон, але він може бути, виникати і його потрібно якимось чином виправляти.

Наступне питання, яке також не знайшло відображення у ваших рекомендаціях, проте знайшло відображення в частині дослідження щодо оскарження таких процедур, мені здається дуже контраверсійною позиція щодо неможливості зупинення призначення в разі судового оскарження такого процесу у зв'язку з тим, що в нас небагато взагалі в країні процедур, які законодавчо неможливо зупинити на підставі ухвали суду. Конкурсні процедури, якщо ви це питання не досліджували, зупинити ухвалою суду неможливо. Питання для дискусії: на мій погляд, тут нам треба знайти якийсь публічний консенсус між всіма сторонами, яким чином можна це виправити. Бо ми розуміємо, що оскарження, навіть успішне оскарження після того, як відбулося призначення, воно не буде мати ніякого жодного успіху у зв'язку з тим, що ми розуміємо, що на підставі цього рішення ніхто не буде ні у якому разі звільнений. І таких процедур у нас і взагалі прикладів в тому дослідженні, що ви робили, немає, і наскільки я робив своє дослідження стосовно таких оскаржень, також немає.

І останнє, про що я хотів би сказати, це також технічне, можливо, питання більше, але, тим не менш, воно є. Питання конфлікту інтересів між членами комісії, коли в нас виявляється, що члени комісії з боку іноземних експертів є між собою пов'язаними особами, і відповідно про це ніхто не заявляє, заявити відвід також неможливо. А у зв'язку з тим у нас виникає наступна проблема, коли в нас йде голосування в форматі: шість членів комісії – три експерти міжнародні, три від представників України, - і коли заявляється відвід двом міжнародним експертам, і відповідно в нас в конкурсній комісії залишається один міжнародний експерт. І теоретично в результаті задоволення цієї заяви про відвід через пов'язаність двох осіб, які представляють міжнародну частину конкурсної комісії, неможливо взагалі провести конкурс. І тоді постає питання, а що робити в цьому випадку? І жодний з законів, і жодна з моделей голосування на даний момент не містить шляхів вирішення цієї колізійної ситуації, і це вже друга колізія в процедурах голосування.

Я дякую. Сподіваюся, щось з цього буде корисним у ваших наступних дослідженнях і народним депутатам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Карина, бажаєте якось відреагувати? Або пані Марина?

АСЛАНЯН К. Я подякую пану Віктору. Ми врахуємо в наших наступних дослідженнях.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді перед тим, як я надам слово Голові Ради суддів України, я ще поставлю таке питання.

Дивіться, я по змісту звіту вашого побачив, наскільки правильно я побачив, що одна із рекомендацій ваших така, що є сенс, скажімо так, зробити універсальну формулу для всіх, різних конкурсних комісій. Так це чи ні?

І друге питання. Чи немає сенсу нам створити просто, ну, умовно, для органів, на вашу думку, за наслідками дослідження і досвіду, для всіх органів судової гілки влади, наприклад, єдину комісію з єдиними чіткими, зрозумілими критеріями, порядком голосування і так далі, і тому подібне, замість того, щоб для різних органів мати різні професії?

АСЛАНЯН К. Відповідаючи на перше питання, так, було б непогано мати єдині критерії. Тому що там в презентації, в таблицях особливо добре видно, де деякі критерії випадають, а вони всі важливі. Тобто там, мені здається, що немає жодної, де були б враховані всі. Тобто виходить, що законодавець, парламент визначає критерії, за якими ми маємо добирати високопрофесійних і добросовісних людей, і далі встановлює певні критерії. І вони в якихось комісіях одні, в якихось комісіях інші.

Було б непогано взагалі мати оцю дискусію: а) щодо того, що ми включаємо в цю рамку, і б) їх уніфікувати, для того, щоб у нас не було, що в

певних комісіях там якийсь з критеріїв випадає. Це точно буде сприяти кращому розумінню і кандидатами, що взагалі від них буде вимагати комісія, і суспільство буде краще розуміти, а кого ж ми добираємо. Тому що зараз там у деяких комісіях, ви можете подивитися це по табличці, наприклад, випадає етичність. От добросовісність перевіряється, компетентність перевіряється, етичність не перевіряється, а в інших перевіряється. І нема відповіді на питання, чому так? Єдина відповідь: ну, так визначено законом.

Тому, звісно, треба було б переглянути взагалі оцю широку рамку всіх таких конкурсних процедур, визначитися, що ми вимагаємо від кандидатів на ці топпосади в судовій владі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. По цьому зрозуміло. Тепер щодо... *(Не чути)*

АСЛАНЯН К. Тут все залежить від спроможності цього органу, це точно. Ми ж не можемо створити єдину комісію там на шість людей, які будуть постійно в цих конкурсах, тому що будуть накладатися одні конкурси на інші конкурси. Ми це вже бачимо. Відповідно, можливо, вони мають бути якимось більш уніфіковані, наприклад, там одна комісія, яка добирає і ВРП, і ВККС. От у таке я вірю. А от те, що в нас може бути там універсальна комісія навіть по судовій владі, яка закрийє через себе всі питання, – ні, тому що буде оце от «вузьке горло» через те, що комісія не буде встигати проводити один конкурс, другий конкурс і так далі. І в нас там просто тоді будуть стояти деякі процедури, вони і так деякі стоять, тому що ви ж бачите, що конкурси...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Почули відповідь.

І ще одне коротке питання, якщо можете, коротко відповісти. Чи досліджували ви питання... Я розумію, що це встановлено в законі, але, можливо, ви досліджували в межах вашого дослідження питання доцільності,

ідеї взагалі доцільності функціонування оцього механізму переважного права голосу представників, які обрані в конкурсні комісії від міжнародних організацій.

От тут був пан Віктор Дубовик, насправді це не тільки в нього, а й в інших комісіях, бо формат голосування в багатьох комісіях такий, що меншість може керувати більшістю. Коли четверо людей – за якогось кандидата, двоє – не за, навіть не проти, а просто не за. І фактично навіть маючи більшість, зокрема з представником від представників міжнародних організацій, кандидат не проходить, хоча отримує більшість. Чи досліджували ви це питання? І що ви думаєте з приводу того, доцільності існування такого саме формату?

АСЛАНЯН К. Я думаю, що до моменту, поки ми не пройдемо оці от критичні етапи реформування, ну, критичні етапи реформування – це, по суті, там виконання більшості бенчмарків, дорожньої карти з питань верховенства права і так далі, говорити про відмову від переважного права голосу зарано.

Чому? Ну, тому що саме про те, про що ми мали дискусію декілька хвилин тому, відповідно до того, кого делегують там чи призначають від України в такі комісії. От я вам, я не буду зараз говорити прізвища, але я вам скажу, що в мене до українських членів конкурсних комісії є питання у всіх комісіях, от власне. І я думаю, що і в інших представників громадського сектору так само.

Тому, власне, зараз переважне право голосу попри те, що виходить, що іноді два б'є чотири, якщо ми так вже математично говоримо, виходить, що це єдиний запобіжник від того, щоб переможцями в цих конкурсах ставали, м'яко кажучи, сумнівні кандидати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скажіть мені, будь ласка, а чому більшість, де в будь-якому випадку потрібен голос представника від міжнародних

організації, не є таким запобіжником, бо без нього неможливо приймати рішення?

АСЛАНЯН К. Якщо ми встановимо більшість, наприклад п'ять з шести голосів, то звісно, можна, да, можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну, чотири з шести.

АСЛАНЯН К. Ну, чотири з шести...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чому це не запобіжник?

АСЛАНЯН К. А чому тоді двоє інших готові голосувати за цього кандидата?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні-ні, давайте, у нас так не працює. В мене чітке питання: чому більшість не є запобіжником, де обов'язково має бути голос міжнародних експертів? Чи досліджували це питання, чи, можливо, у вас... Не досліджували?

АСЛАНЯН К. Конкретно в цьому питанні не досліджували. А якщо ви питаєте мою власну думку, то ще нам зарано відмовлятися від цієї формули, давайте пройдемо реформування інших органів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я питав – чому, а не відмовлятися чи не відмовлятися. Я ідейно питаю – чому, тобто і чому це не запобіжник?.. Але, окей, добре.

Прошу, пан Віталій Валерійович Саліхов, вам слово, прошу. Але для стенограми маєте представитися.

САЛІХОВ В.В. Доброго дня, колеги. По-перше, дуже дякую за таку роботу, оскільки був учасником в тому числі в багатьох...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віталій Валерійович, стоп. Треба для стенограми все одно представитися.

САЛІХОВ В.В. Голова Ради суддів України Віталій Саліхов. Доброго дня! Перш за все дякую за таку роботу, оскільки дійсно у нас є проблеми з добром. Безпосередньо приймав участь в конкурсних процедурах і обрання дисциплінарних інспекторів... *(Не чути)*, коли конкурсна комісія взагалі не перевіряла щодо професійного стану. Тому говорити про те, що залучення наших партнерів іноземних творить щось таке на 100 відсотків правильно, не можу говорити, оскільки відеозаписи таких розмов дисциплінарними інспекторами можна безпосередньо передбачити і подивитися на сайтах Вищої ради правосуддя. Жодного питання щодо професіоналізму таких людей не перевіряли. На теперішній час вони перевіряють суддів всіх інстанцій: правильність/неправильність написання рішення. Тому проблема спірна.

Питання виникає у мене в чому? На теперішній час існує закон, який дозволяє в тому числі конкурсну комісію формувати для обрання члена ВККС без представників іноземних... іноземців. Чи сподіватися Раді суддів, що така процедура взагалі буде запущена, якщо вона передбачена законом і, більше скажу, що такий закон писався в тому числі за допомогою наших партнерів? І саме із залученням них було прийнято рішення, що перша конкурсна комісія буде працювати 4 роки, далі формування конкурсної комісії надано представникам українських спільнот: адвокатів, науковців, прокурорів і представників суддівської спільноти.

І щодо початку процедури обрання, через рік у нас закінчується робота першого скликання Етичної ради. Чи експерти вбачають можливість

формування її, як це передбачено в законі, тобто чи ставлять вони во главу угла верховенство права і передбачуваність нашого закону? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, пані Карина або пані Марина, можете відреагувати.

АСЛАНЯН К. Тут, я думаю, що ми ж не можемо не враховувати і те, що ми отримуємо від наших міжнародних партнерів в enlargement report, наприклад. Тому що минулорічний звіт про розширення говорить чітко, що наступний склад комісії з добору ВККС має так само бути сформований за участі міжнародних іноземних експертів. Ми це підтримуємо також. Тому попри те, що це зараз не визначено законом, ця вимога сформована на міжнародному рівні, ми прямуємо чітко до Європейського Союзу, у нас цей вектор не змінювався. Відповідно, якщо є така вимога ми її маємо виконувати.

Власне, тому наша позиція, що зараз в достатньо терміновому порядку треба ухвалити цей закон, яким визначити, що наступний склад, який буде добирати ВККС, формується так само три на три, власне. І починати вже роботу і над формуванням цього складу, і головне – над добором нових членів ВККС, тому що їм залишилось 11 місяців. Ми би, наприклад, не хотіли зупинки цього органу, тому що надважливі задачі для нього стоять.

Власне, тому давайте виконаємо вимогу звіту про розширення так швидко, як ми можемо це зробити, сформуємо новий склад і почнемо добирати нову ВККС. Так само за участі міжнародних експертів.

САЛІХОВ В.В. Дозвольте ще питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

САЛІХОВ В.В. Питання, я говорю про верховенство права, – це основний принцип, в тому числі європейські стандарти. І... *(Не чути)* в тому числі аналітичної звітності ми перш за все посилаємося на залучення кращих іноземних практик і в тому числі європейських стандартів.

Якщо ми будемо ігнорувати верховенство права, чи правильно це буде даже під час складних часів для України і можливостей непростого ставлення наших партнерів до нас? Якщо верховенство права існує і є закон, який прийнятий, і цей закон писався в тому числі за допомогою експертів міжнародних. І я неодноразово чув, коли ще працював у Вищій раді правосуддя, що цей закон досконалий. Попрацюйте чотири роки з партнерами, а потім вам надано право самим формувати такі конкурсні комісії.

І ще друге питання. Чи передбачені, не передбачені факти того, що конкурсна комісія може говорити про те, що конкурс не відбувся. Оскільки, на теперішній час у нас є таке значне питання переобрання членів Вища рада правосуддя, яких потрібно на з'їзді суддів обрати вісім. І ви факт обрання членом з'їздом сім, то вважають, що на теперішній час, що конкурс не відбувся.

Чи обговорювалось з вами таке питання?

АСЛАНЯН К. Дивіться, по цьому приводу ми 3 роки це питання піднімаємо у тіньових звітах. Ми послідовно виступаємо за те, що треба внести зміни до Закону «Про Вищу раду правосуддя», де передбачити, що кількість осіб має бути два на місце, а не вдвічі більше вакансій. Це є в усіх наших документах, в усіх наших рекомендаціях. Більше того, ми говорили про це ще раз два тижні тому з Європейською комісією, наголошували на ризику зупинки ВРП в наступному році. І вважаємо, що це питання, в принципі, має бути наразі першочерговим. Давайте просто і в цьому питанні мати однорідність з іншим законодавством, яке визначає два на місце, а не вдвічі більше, ніж вакансій. Тому, власне, це перша правка, яка, в принципі,

має бути внесена найближчим часом, відповідаючи на це ваше друге запитання.

САЛІХОВ В.В. *(Не чути)*... отримати відповідь, що для нас найважливіше: або думка, або верховенство права? І якщо ми йдемо в Європу, на моє велике переконання, то верховенство права стоїть найвище... *(Не чути)* в Європі.

АСЛАНЯН К. Я боюся, що я тут не поділяю з вами ту думку про те, що якщо ми зараз ще раз сформуємо комісію за участі і українських, і міжнародних експертів, ми якимось чином порушимо верховенство права, от я не бачу в цьому цього порушення.

САЛІХОВ В.В. Зрозуміло.

А іще питання до вас. У нас же щодо прийняття рішення нерівність не лише в кількості голосів, а і нерівність оплати праці, наскільки мені відомо. Чи ця нерівність може впливати на роботу конкурсної комісії? Ну, не секрет, що наші представники отримують меншу зарплату, чим представники міжнародної спільноти. Чи можливо урівняти хоча би це питання?

АСЛАНЯН К. Ну дивіться, давайте поставимо це питання в першу чергу перед парламентом. Тому що така нерівність існує ж в силу закону, правильно? Ми зі свого боку не можемо дослідити зарплати. Якщо ви знаєте, наскільки відрізняються зарплати, в нас цього знання немає, ми це не досліджували. Але якщо є таке питання, давайте мати з цього приводу так само дискусію і шляхи до вирішення.

САЛІХОВ В.В. Тобто у нас... ми знаємо таку різницю, у нас просто різність і в прийнятті рішення самого, оскільки більшість... незважаючи на

більшість, рішення може бути прийнято і двома голосами не на користь, в тому числі рішенням учасників конкурсних процедур, які є від України.

А чи можливо... передбачимо в наступному, якщо ми погодилися на зміни і верховенство права для нас не є важливим, чи важливо, Денис Вячеславович говорив про те, чи можемо ми передбачити в написанні закону, прийнятті закону про те, що, враховуючи складну ситуацію, хоча б рівність голосів буде записана в цьому законі? Либо нам не сподіватися на це взагалі, що рішення буде прийнято простою більшістю?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це єдине у мене уточнення, це, здається, не по адресу питання.

САЛІХОВ В.В. ... вибачайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Питання ж, да, що ми запишемо, це точно не питання громадської організації. Питання, скажімо, це політичних домовленостей між Європейською комісією, урядом, парламентом і так далі. От ми ж приймаємо все не те, що вважаємо інколи правильним, відверто скажу, а приймаємо інколи, тому що Україні потрібні гроші, да, воюючій країні в цей час. Навіть доводиться інколи приймати те, я про себе говорю, і те, що я вважаю неправильним, хоча дискутую про це. Як би от і все, бо завтра заплатити військовим чи закупити зброю інколи виявляється важливіше, ніж виконання деяких рекомендацій, які є. Так що таке, да.

_____. Пан Віталій просто хотів звернутися до першоісточників, як-то кажуть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

Так, колеги, мені здається, звіт було представлено. Дякуємо ще раз за звіт. Точно є про що поговорити і подумати. І знов-таки частково свою

позицію скажу, частково з цими рекомендаціями, які є, я особисто, вони в мене перегукуються. Це точно те, що була виявлена ця проблематика і нами на шляху спілкування, і як ми бачили, як працюють різні ці конкурсні комісії. Там точно є що, скажімо так, удосконалювати і не завжди навіть у більшості це потребує внесення змін у закон, скоріше потребує просто конструктивного, розумного виконання імплементації того, що записано вже от. Ну, десь частково, можливо, і якісь зміни теж законодавчі можуть бути.

Так, колеги, тоді всім дякую за участь у засіданні комітету. Звіт представлений. Дякую вам, продовжуємо співпрацю, особливо в частині розбудови електронного судочинства в Україні. От дуже цікаве питання якраз з цією громадською організацією, от, сподіваємося, що у нас там буде великий прогрес.

Колеги, тоді всім бажаю гарного дня, всім безпеки, до зустрічі! Перелік питань порядку денного вичерпано. Оголошую засідання комітету закритим. Дякую.